

БАРЧА ИСЛОҲОТЛАРИМИЗ – ИНСОН ОМИЛИ, БАХТИ, САЛОМАТЛИГИ ВА ФАРОВОНЛИГИГА ҚАРАТИЛГАН

41

Давлатимиз раҳбари бу корхона кластерга айлантириш, карьерлар ажратиб бериб, камида 30 йиллик хомашё захираси билан таъминлаш зарурлигини таъкидлади. Корхонага маҳсулотларини сотишда кўмаклашиш, хусусан, қурилиш материаллари бозорларида дўконларини ташкил этиш, давлат томонидан қурилатган объектларда бу сантехника буюмларидан фойдаланиш бўйича кўрсатмалар берди. Ўз навбатида, компания раҳбариятига маҳсулотлар номенклатурасини кенгайтириш, бошқа вилоятларда ҳам шундай корхоналар очиб, янада кўп ёшларни иш билан таъминлаш тавсия қилинди.

Шу ерда Фарғона вилоятида жорий йилда амалга ошириладиган инвестиция лойиҳалари тақдироти ўтказилди. Хусусан, енгил саноатдаги лойиҳалар самарасида пахта толасини қайта ишлаш ҳажми кескин ошди. Жорий йил якунида калава ип қайта ишлаш даражаси 56 фоизга, келгуси йили 71 фоизга етди. Илгари вилоятда жами 80 миллион долларлик пахта толаси оддий хомашё сифатида сотилган бўлса, бу йил қарийб 314 миллион долларлик тайёр маҳсулот экспорт қилинади. Бу кўрсаткични 2021 йилда 540 миллионга, келгусида 1 миллиард

долларга етказиш режалаштирилган.

Умуман, вилоятда 2020 йилда 913 та инвестиция лойиҳаси амалга оширилиб, 62 минг 375 та иш ўрни яратиш кўзда тутилган.

Президент Шавкат Мирзиёев Марғилондаги Хунармандлар марказини бориб кўрди.

Марғилон азалдан хунармандлар шаҳри бўлган. Яқинда бу ерда моҳир уста Иброҳимжон Султонов ташаббуси билан давлат-хусусий шериклик асосида Хунармандлар маркази қурилиб, фойдаланишга топширилди. 600 нафар уста фаолият бошлаб, 200 дан ортиқ турдаги атлас ва адрас тўқиш, гиламчилик, майший хизмат, тикувчилик, хунармандчилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Улар томонидан 2 минг нафарга ақин хотин-қиз, ёшлар ишга жалб этилди.

– Менинг энг катта ислоҳотим – ҳар бир оиланинг нури бўлган оналарни, хотин-қизларни рози қилиш. Сизларнинг кўзингиздаги ишонччи, умидни кўриб бахтиёр инсонман. Аёлларни қанча рози қилсак, Яратган бизга куч-қудрат, юртимизга тинчлик-осойишталик беради. Бутун дунё пандемия оқибатида катта қийинчиликка учраятти. Ҳеч ким ишонмаганид, шу шароитда мана шундай корхоналар ишга тушира оламиз деб. Бу – Фарғонадаги

ўзгаришларнинг бошланиши, қалдирғочи. Худо хоҳласа, натижаларимиз бундан ҳам юқори бўлади, – деди Шавкат Мирзиёев.

Икки қаватли марказнинг қўйи қаватида атлас, адрас, шойи, бахмал, бекасам матолар тўқилади. Биринчи қаватдан тайёр маҳсулотлар кўргазмаси, подиум, чевархона ўрин олган. Бу ердаги дўконда матога гул чизиш, боғлаш, давра, қад тайёрлаш жараёнлари кўргазмалар тарзда намойиш этилади.

Бинонинг юқори қаватида гилам цехи жойлашган. Бу ерда барча маҳсулотлар тўлиқ қўл меҳнати ёрдамида, 100 фоиз тоза ипақдан тўқилади.

Хунарманд Иброҳимжон Султоновнинг «Исмоилжон гиламлари» корхонаси маҳсулотлари бутун дунёга машҳур. Хунармандлар марказида ҳам маҳсулотларнинг сифати юқори. Асл ипақка табиий бўёқлардан гул чизиш, мато тўқилади. Шу боис бу маҳсулотларга ҳозирдан харидор тайёр. Гиламлар асосан Туркияга, атлас, адрас матолар АҚШ, Италия, Франция, Россия, Қозоғистон, Тожикистон каби мамлакатларга экспорт қилинади.

Ҳозир чеварларга 3,5 миллион сўмгача маош берилади. Марказ 600 ишчига мўлжалланган, хотин-қизларнинг қолгани касаначилик асосида

уйда ўтириб меҳнат қилади.

– Ўтган йили Қўқонда ўтказилган Халқаро хунармандчилик фестивалида бутун дунёдан келган хунармандлар маҳсулотларини кўриб катта завқ олдим ва келаси йили ўзимнинг алоҳида хунармандлик мактабимни очаман деб ният қилгандим, – дейди Иброҳимжон Султонов. – Бу ерда Фарғонанинг қадимий хунарлари тарғиб қилиниши баробарида хотин-қизлар бандлиги таъминланди. Марказимизда биргина атласнинг 160 дан ортиқ тури тўқилади. Бу орқали қадимий хунармандлик анъаналаримизни келгуси авлодларга етказиб, халқимизнинг бебаҳо маданий мероси сифатида яшаши учун замин яратамиз.

Марғилон – Фарғона водийсининг туристик манзилларидан бири. Хунармандлар маркази ушбу шаҳарнинг сайёҳлик салоҳиятини оширишга хизмат қилади. Осори-атикалар билан танишган сайёҳлар бу ерга келиб атлас, адрас тўқиш жараёнини бевосита кузатиш имконига эга бўлади, ҳам ўзи хоҳлаган маҳсулотни харид қилади, шу ердаги чевархонада ўз дидига мос либос тиктириб кийиб кетаверади. Марказ биносидан банк шохобчаси фаолият кўрсатади, фотопереа ташкил этилган.

Марказда ҳафтанинг муайян кунда миллий матолардан тикилган

либослар кўргазмалари ўтказилади. Бу билан Марғилон хунармандлик анъаналарини дунёга намойиш этиш, ҳам ички туризмни ривожлантириш кўзда тутилган. Бунинг учун хориждан дизайнерлар жалб этилган.

Ҳозир айни пилла мавсуми. Фарғона туманида 32 мингта мавсумий ишчи ушбу соҳада меҳнат қилмоқда. 4 минг 800 та доимий иш ўрни яратилган. Туманда тут кўчати етиштириш ҳўжаликлари, пилла қурти уруғи заводи, 5 та пиллани қайта ишлаш корхонаси, бундан ташқари, мато, тайёр кийим-кечак тикадиган ўндан ортиқ корхона бор.

– Ўзбекистонда ипак саноати корхоналари тўлиқ кластер тизимига ўтди. Яъни, озуқа базасини тайёрлашдан бошлаб пилла боқиш, ипақдан мато, тайёр кийим-кечак ва бозорбоп гиламлар тўқиш йўлга қўйилди, – дейди «Ўзбекипаксаноат» уюшмаси раиси Баҳром Шарипов. – Бу йил Фарғона вилоятида 1 минг 950 тонна пилла етиштирилади ва тайёрланган маҳсулотларнинг 90 фоизи экспорт қилинади. Вилоятда ўтган йили 5 миллион долларлик маҳсулот чет элга сотилган бўлса, бу йил 8 миллион долларга етказиш режалаштирилган. Бу ипак саноати корхоналарининг иқтисодийти-миздаги ўрни тобора мустаҳкамланиб

бораётганидан далолатдир.

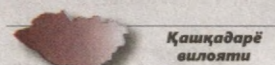
Шу ерда вилоятда ипакчилик соҳасида амалга ошириладиган инвестиция лойиҳалари ҳақида маълумот берилди. Давлатимиз раҳбари тармоқ корхоналарига ер ажратиб, иш ўринларини кўпайтириш, одамларга ҳозирги қийин шароитга иқтисодий ёрдам бериш зарурлигини таъкидлади.

Президентимиз Фарғона вилоятида қамбағал аҳоли билан ишлаш тизими бўйича амалга ошириладиган ишлар билан ҳам танишди. Вазирликлар ва тижорат банклари томонидан бу борада Тошлоқ тумани мисолида лойиҳалар ишлаб чиқилган бўлиб, давлатимиз раҳбари тақдирот чоғида айрим банклар ҳамон янгича ишлашга ўтганини таъкид қилди.

Мутасаддиларга Тошлоқ мисолида вилоятнинг барча туманларида иссиқхоналар, паррандачилик, пиллачилик, кўнчилик кластерлари ташкил этиб, камбағал оилалар бандлигини таъминлаш бўйича топшириқлар берилди.

Президентимизнинг Фарғона вилоятига ташрифи давом этмоқда.

Зиёдулла ЖОНИБЕКОВ,
Матназар ЭЛМУРДОВ,
Маъсуджон СУЛаймонов,
ЎЗА махсус мухбирлари

Қашқадарё
вилояти

Ёз бошланди. Гарчи карантин тўқайи мактабларда ўқитиш анча эрта якунланган бўлса-да, болаларни ёзги дам олдириш мавсуми эрта-индин бошланиши керак. Ҳўш, бу йилги мавсум қандай тартибда ўтади?

Ёзги соғломлаштириш

Мавсум қандай ўтади?

Яккабоғ туманидаги Мирзо Улуғбек номидаги болалар соғломлаштириш оромгоҳи бошлиғи Ўткир Муҳаммадиевга ушбу савол билан мурожаат қилдик. – Оромгоҳимиз Қашқадарё вилояти касабаси уюшмаси ташкилотлари билан ҳамкорлик қарашли бўлиб, 700 ўринга мўлжалланган, – дейди суҳбатдошимиз. – Бирок бу йилги коронавирус пандемияси туфайли бир навбатда 200 нафардан, жами 800 нафар ўғил-қизни дам олдириш режалаштирилмоқда.

Мавжуд тўққизта ётоқхона биноси жорий таъмирдан чиқарилди. Оромгоҳ атрофи ўт-ўланлардан тозаланиб, дарахларга шакл берилди. Йўлаклар текисланди.

Махсус комиссия тавсиясига кўра, бу йил болаларни ётоқхонага жойлаштиришда, уларнинг овқатланиши, машғулотларда қатнашиши, ҳар хил тадбирлар чоғида ҳам оралиқ масофани сақлашига катта эътибор қаратилади. Ўғил-қизларнинг бир кунда 4-5 марта никоҳни алмаштириши йўлга қўйилди.

Мактаблардаги одатий дарслар ўрини онлайн сабоқлар эгаллаб, ўқувчилар таълимида кичик ўзилишлар бўлгани учун бу йилги мавсумда кўпроқ болаларнинг билимини оширишга эътибор қаратмоқчимиз. Яъни, ўғил-қизлар учун машғулотлар сонини оширамиз. Қолаверса, турли фанлар бўйича тўғрақлар йўлга қўйилди. Турли интеллектуал ўйинлар, танловлар ўтказмоқчимиз.

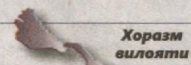
Биласиз, ҳар йили бизда спорт машғулоти ва мусобақаларига кенг ўрин берилар эди. Бу йил ҳам ўқувчилар орасидаги масофани сақлаган ҳолда спорт-соғломлаштириш тадбирлари бўлиб ўтади.

Озиқ-овқат маҳсулотларини сақлаш учун 15 та йирик музлаткич тахт қилиб қўйилди.

Карантин муносабати билан бу йил болалар оромгоҳга қабул қилингандан бошлаб, то навбат тугагунча ҳеч ким дарвозадан ташқарига чиқарилмайдиган бировнинг ичкарига киришига ҳам рухсат берилмайдиган.

Бу йил ҳар йилгидан кўра хизмат кўрсатувчи, тиббий кўриклар учун тиббиёт ходимлари ҳам кўпайтирилади. Мухтасар айтганда, ишчи-ҳодимлар фарзандларининг мароқли ҳордиқ чиқариши учун барча шароитлар муҳайё...

«Ishonch» мухбири
Акмал АБДИЕВ
ёзиб олди

Хоразм
вилояти

Кун қахрамонлари доимий эътиборда

Тупроққалъа – Хоразм вилоятининг янги ташкил этилган тумани. Туман тиббиёт бирлашмаси таркибидagi соғлиқни сақлаш ташкилотларининг 696 нафар аъзоси 54800 нафардан ортиқ аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга қамарбаста.

Туман тиббиёт бирлашмаси касабаси уюшмаси томонидан карантин шароитида фаолият кўрсатаётган аъзоларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш чоралари кўрилмақда. Хусусан, пандемия даврида юқумли касалликлар бўлими ходимлари, поликлиникалар умумий амалиёт шифокорлари ва патронаж ҳамшираларга 4 466 000 сўмлик шахсий ҳимоя воситалари, жумладан, 500 донна тиббий никоблар, 500 донна бир маротабалик қўлқоплар, 30 жамланма шахсий ҳимоя воситалари олиб берилди. Эл соғлиғини қўллаб, ўз ҳаловатидан кечган бир гуруҳ тиббиёт ходимларига 6 300 000 сўмлик моддий ёрдам пуллари ажратилди. Нафақадаги тиббиёт

ходимлари ҳолидан хабар олиниб, дори-дармон ва озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб берилди.

Саримой туман марказидан 125 километр узоқдаги ҳудуд. Бу ерда 6700 нафардан зиёд аҳоли истиқомат қилади. Кўп миллатли аҳолига 12 нафар ходим тиббий хизмат кўрсатади.

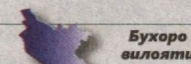
Саримойга ёндош Тупроққалъа ҳудудида эса 7500 нафардан зиёд аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга 25 нафар тиббиёт ходими қамарбаста.

Ҳар иккала ҳудуд аҳолисига хизмат кўрсатувчи тез ёрдам шохобчаси фаолияти йўлга қўй-

илган бўлиб, ушбу муассасада 15 нафар касабаси аъзоси фаолият кўрсатади.

Яқинда кўп йиллик самарали меҳнати учун «Саримой» ҚВП катта ҳамширасига Соғлиқни сақлаш ходимлари касабаси уюшмаси Республика кенгаши томонидан юборилган қимматбаҳо совға топширилди. Шу баҳона ҳар учта тиббиёт муассасасида ходимларга яратилган шароитлар билан танишдик, бир гуруҳ фаолларга туман тиббиёт бирлашмаси касабаси уюшмаси қўмитасининг эсдалик совғалари тақдим қилинди.

Каримбой АБДУЛЛАЕВ,
Тупроққалъа тумани тиббиёт
бирлашмаси касабаси уюшмаси
қўмитаси раиси

Бухоро
вилояти

Хаётга инаётган нур

Дилором Жўраева Бухоро туманидаги «Янги турмуш» маҳалласида истиқомат қилади. Аниқроғи, шу ҳудудда жойлашган машина-трактор паркидаги эски бинода яшайди. Бу бошпана уй эмас, балки илгари сўт соғиш фермаси бўлган бино. Аёл уйлари йўқлиги сабаб турмуш ўртоғи ва вояга етмаган ўғли билан шундай жойда кун кечиршига мажбур.

Оила бошлиғининг бир ойда топадиган даромади 700 минг сўмга ҳам бормайди. Устига устак, у шу даромадни ҳам тракторчилик қилиб, фақат мавсумий ишлар орқалиғина топапти. Оила бекаси эса ишсиз. Қисқаси, кам таъминланган ушбу хонадон ғамхўрликка муҳтож. Эътиборлиси, шу каби жиҳат-

лар ҳисобга олинган ҳолда Д.Жўраевага Бухоро вилояти касабаси уюшмалари ташкилотлари билан ҳамкорлик томонидан замонавий музлаткич олиб берилди. Ушбу хайрли иш хотин-қизларнинг муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш, уларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш бўйича амалга ошириладиган ишлар ижроси доирасида бажарилди.

Таъкидлаш лозимки, Бухоро туманида яшовчи яна 28 нафар эҳтиёжманд хотин-қизга Федерация маблағлари ҳисобидан аёлларнинг хоҳиш-истаклари асосида телевизор, газ плитаси, тикув ҳамда кир ювиш машиналари ва бошқа хил маиший техника воситалари тўхфа қилинди.

Ҳудуддаги «Работикалмоқ» маҳалласи биносидан шундай жиҳозларни эгаларига топшириш учун ўтказилган тадбирда Бухоро вилояти касабаси уюшмалари ташкилотлари билан ҳамкорлик раисининг ўринбосари Мақсуд Шукуров бу каби ғамхўрликлар давлатимиз раҳбари томонидан олиб бориладиган халқчил сиёсатнинг ёрқин

намунаси эканини таъкидлади.

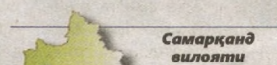
– Менга тўхфа қилинган янги микро тўлқинли печь энди пишириқ тайёрлашимда асқотади, – дейди ижтимоий ҳимояга муҳтож аёллардан бири Нафиса Раҳматова. – Негаки, айнан шу хунарим билан рўзгор тебратяпман. Афсуски, ҳўжайиним 2-гуруҳ ногирони. Тўнчиқ уёлим карантин туфайли вақтинча ишсиз. Кичик фарзандим эса мактаб ўқувчиси. Хуллас, пул топиш менинг зиммамда. Кўрсатилган ёрдам айни кўнглимиздаги иш бўлди.

Қайд этиш жоизки, 421 миллион сўмга Бухоро вилояти бўйича

жами 365 нафар эҳтиёжманд аёлга маиший техника воситалари олиб берилди. 26 оиланинг уй-жойи 529 миллион сўмлик маблағ ҳисобидан таъмирлаб берилди. Жами 588 нафар хотин-қизга бир миллион сўмдан моддий ёрдам кўрсатилди.

Буларнинг барчасида аёллар турмушини ўзгартариш, уларнинг эртанги кунга ишончини мустаҳкамлашдек эзгу мақсад мўжассам.

Рустам ИБРОҲИМОВ,
«ISHONCH»

Самарқанд
вилояти

Жомбойлик Гулмира Каримова ҳисобчиликдан бохабар бўлса-да, ўзига муносиб иш топишга қийналди. Уёқ буюёққа қилган мурожаатларидан натижа бўлмади. Иш ахтаравериб, ҳафсаласи пир бўлган кўнларнинг бирида касабаси уюшманинг далдаси кўнглига умид машъаласини ёқди.

Касабаси уюшма қўмағида

«Мен ишли ва маошли бўлдим»

– Сизни мактабга ишга жойлаштирамиз, ҳужжатларингизни олиб келинг, деган гапдан ҳайрон бўлиб қолдим, – дейди Гулмира Каримова. – Менда таълим иختисослигининг ўзи бўлмаса. Бухгалтерлик маълумот билан таълимга, дея ишончи-ишонмасдан Таълим, фан ва маданият ходимлари касабаси уюшмаси Жомбой тумани кенгашига кириб бордим. У ерда қобилиятим, имкониятим синовдан ўтказилгач, тумандаги 6-умумтаълим мактабига ҳўжалик ишлари бўлими мудири вазифасига ишга қабул қилинди. Йиллар давомида кўнглимни ўқитириш ишсизлик муаммосидан қутулдим.

Тармоқ касабаси уюшмаси ҳудуддаги аёллар муаммоларини ўрганиш жараёнида уларнинг қобилияти ва истакларини ҳам қайд этиб бормоқда. Масалан, Юлдуз Ташанова ўрта мактабни таъмоғлаган. Ҳеч қандай иختисосга эга эмас. Аммо у маош тўлайдиган ҳар қандай ишни бажариб кетавериш истгани билдирган. Рўзгор юкини ўзгалар кўмағига қарам бўлиб қолмасдан ўзи тортишни жуда-жуда истаркан.

– Юлдуз билан мулоқотдан сўнг мактабга таълим муассасаси мутасаддилари билан маслаҳат қилдик, – дейди Таълим, фан ва маданият ходимлари касабаси уюшмаси Жомбой тумани кенгаши раиси Зулфия Отамуродова. – Шундан сўнг, у тумандаги 18-мактабга таълим муассасасига техник ходим сифатида ишга қабул қилинди. Туманимиздаги уйда ўтириб қолган аёллар рўйхатини шакллантирганимиз. Уларга фойдали иш билан банд бўлишга шароит яратиб беришга ҳаракат қилляпмиз.

Туманда хотин-қизлар муаммоларини ҳал этиш, уларга муносиб меҳнат шароити яратиш борасида тизимли ишлар давом эттириладигани эътирофга лойиқ.

Нурилла ШАМСИЕВ,
«ISHONCH»

САВОЛ: Менга ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса сабабли ногиронлик белгиланган эди. Иш берувчи томонидан менга ойма-ой зарар тўловлари тўлаб келинаётганди. Ташкилотимиз тугатилгани сабабли менга зарар тўловлари берилмапти. Зарар тўловини қаердан оламан?

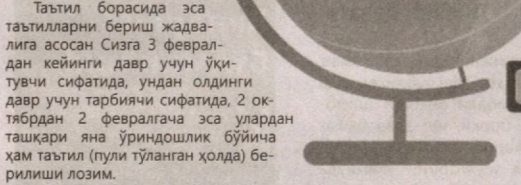
ЖАВОБ: Меҳнат жароҳати учун жавобгар бўлган юридик шахс тугатилган тақдирда, тугатиш комиссияси зарарни тўлаш суммасини бундан кейин тўлаш учун зарур суммани тугатилаётган юридик шахс рўйхатдан ўтказилган жой бўйича бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг маблағлари жамлангандан бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлимининг махсус мақсадли бюджетдан ташқари ҳисоб рақамларига ўтказилади. Сиз ташкилотингиз рўйхатдан ўтказилган жой бўйича бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлими орқали зарар тўловини олишингиз мумкин.

САВОЛ: Мен 106-махсус заиф эшитувчи ўқувчиларга ихтисослаштирилган мактаб-интернатда тарбиячи бўлиб ишлар эдим. 2019 йилнинг 2 октябридан акка машғулот ўқитувчиси туғуруқ таътилига кетгани сабабли, менга унинг 9 соатини ўриндошлик асосида 4 ой давомида юклатишди. Яъни 2 февралгача ишлаб келдим. 3 февралдан ўз номимга юклаб беришди. Мен ҳозиргача шу соатда ишлаб келмоқдаман. Онлайн дарс ҳам ўтмоқдаман. Мактаб раҳбарияти менга ойлик ҳамда отпускани тўлаш маслиҳатини айтмоқда. Шу тўғрисида?

ЖАВОБ: Мактаб раҳбариятининг айтгани амалдаги қонунчиликка таъминлаш эди. Меҳнат кодексининг 154-моддасида меҳнатга ҳақ тўлаш кафолатлари белгиланган бўлиб, унга биноан иш берувчи ўзининг молиявий ҳолатидан қатъи назар, ходимга бажарган иш учун ҳақни белгиланган меҳнат ҳақи шартларига мувофиқ, ушбу Кодекснинг 161-моддасида кўрсатилган муддатларда тўлаш шарт. Меҳнат шартномасининг тарафлари келишуви билан белгиланган меҳнат ҳақи миқдори жамоа шартномаси ёки келишувда ўрнатилган миқдордан кам бўлиши мумкин эмас.

Саволингизда «3 февралдан ўз номимга юклаб беришди» деган ҳолдан келиб чиқиб айтилган, сиз тарбиячи лавозимидан ўқитувчи лавозимига доимий асосда ўтказилмаганлигини вақт қилиб қўрсатилаётган бўлса ҳам, мактаб раҳбариятининг ҳаракатлари ноқонун ҳисобланади. Чунки, юқорида келтирилган моддада «ҳодимга бажарган иш учун ҳақ» тўлаб берилиши мажбурийлиги қайд этилганини (ҳодим бу ишни қандай асосларда бажарганидан қатъи назар) англатади.

Бундан ташқари, бу ишни сиз аввалда ўриндошлик асосида бажарганингиз учун сизга ҳар иккала иш бўйича тегишли ҳақ тўлашни лозим. Таътил борасида эса таътиллари бериш жадвалига асосан Сизга 3 февралдан кейинги давр учун ўқитувчи сифатида, ундан олдинги давр учун тарбиячи сифатида, 2 октябрдан 2 февралгача эса улардан ташқари яна ўриндошлик бўйича ҳам таътил (пули тўланган ҳолда) берилиши лозим.

САВОЛ: Менинг уч нафар фарзандим бор. Энг кичиги икки ёшдан ошди. Менга иш ўрнида қисқартирилган ҳақида иш берувчи томонидан икки ой олдин огоҳлантирилиш берилди. Лекин бизнинг иш ўринларимиз қисқармади ва бошқа ходимлар ишини давом эттирмоқда. Мени ишдан бўшатишлари қонунийми?

ЖАВОБ: Сиз билан тузилган меҳнат шартномасини иш берувчи ташаббуси билан бекор қилиш меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига зид. Жумладан, Меҳнат кодексининг 237-моддасига асосан ҳомиладор аёллар ва уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар билан тузилган меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишга йўл қўйилмайди, корхонанинг бутунлай тугатилиш ҳоллари бундан мустасно. Бундай ҳолларда меҳнат шартномаси уларни ишга жойлаштириш шарт билан бекор қилинади.

Иш ўринлари қисқариши билан меҳнат шартномасини бекор қилиш Меҳнат кодексининг 100-моддаси иккинчи қисми 1-банди билан тартибга солинади. Бу эса меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишни англатади.

Президентнинг 2020 йил 19 мартдаги «Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонининг 16-бандида коронавирус инфекцияси билан зарарланган ёки карантинга жойлаштирилган, шунингдек, 14 ёшга тўлмаган боланинг ота-онаси (унинг ўр-

нини босувчи шахслар, васийлар, ҳомийлар) бўлган ходимлар билан меҳнат шартномаларини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиш тақиқланади, деб белгиланган.

Юқоридагиларга асосан, ушбу ҳолатда Сиз қайта ишга тикланасиз ва Иш берувчи меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузгани учун Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 49-моддасига асосан базавий ҳисоблаш миқдорининг беш бараваридан ўн бараваригача миқдорда жаримага тортилиши мумкин. Демак, иш берувчи Сиз билан шартларнинг қисқариши сабабли меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳуқуқига эга эмас.

Аслида, штат қисқармаганига келсак, «штат қисқарди» деб, бир ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилиш ва вақт ўтгандан кейин унинг ўрнига бошқа ходимни қабул қилиш, умуман қонунчиликка зид ҳаракат ҳисобланади. Бу борада Олий Суднинг 1998 йил 17 апрелдаги 12-сонли Пленум қарорига тушунтириш берилган.

иш ҳақи ҳисоблаб чиқариш натижасида эмас, балки қайсидир қонуний ҳужжати ёки иш берувчининг буйруғини ёхуд бошқа бир меъёрни қўлаш натижасида юзага келган бўлса, бу ортиқча тўлов фақат сизнинг розилингиз билан қайтариб олиниши мумкин. Агар ортиқча тўлов арифметик ҳисоб натижа-

САВОЛ: Корхонада 10 йилдан зиёд ишладим. Охириги 4 йилда меҳнат таътилига чиқмаганман. Ишдан бўшайдиган бўлсам, фойдаланилмаган таътиллари «қуйиб» кетадими?

ЖАВОБ: Йўқ. Меҳнат кодексининг 151-моддасида меҳнат шартномаси бекор қилинганда, ходимга фойдаланилмаган барча йиллик асосий ва қўшимча таътиллари учун пуллик компенсация тўлашни белгилаб қўйилган. Олий Суднинг 1998 йил 17 апрелдаги «Судлар томонидан меҳнат шартномаси (контракти)ни бекор қилишни тартибга солуви қонунларнинг қўлланилиши ҳақида»ги 12-сон Пленум қарори 48-бандида ҳам шунга эътибор қаратилган.

Демак, Сиз билан меҳнат шартномаси бекор қилинганда (бунда меҳнат шартномаси қайси асосга кўра бекор қилиниши масаланинг моҳиятини ўзгартирмайди) сизга фойдаланилмаган барча асосий ва, агар бўлса, қўшимча таътиллари учун тегишли миқдорда пуллик компенсация тўлашни лозим.

САВОЛ: Корхоналарда раҳбарнинг буйруғи билан турли комиссиялар, масалан, аттестация ўтказувчи, инвентаризация қилиш, моддий бойликларни ҳисобдан чиқариш каби комиссиялар тузилади ва унинг таркибига одатда бўлим бошлиқлари киритилади. Шундай комиссия аъзоси бўлган бўлим бошлиғи вақтинча ишла бўлмаганда, масалан, меҳнат таътили, касаллик даври ва бошқа ҳолларда, унинг ўринбосари ёки буйруқ билан унинг вазифасини бажарётган бошқа ходим шу комиссия ишида қатнашишга ва бундан келиб чиқадиган ҳужжатларни, масалан, даволатнома, баённомаларни имзолашга мажбурми?

ЖАВОБ: Иш берувчининг асосий ҳуқуқларидан бири (МҚ, 17 модда) – корхонани бошқариш ва ўз ваколатлари доирасида мустақил қарорлар қабул қилишдир. Унинг асосий ваколатлари корхонанинг Уставига белгилаб қўйилади. Булар жумласига буйруқлар чиқариш, топшириқлар бериш, ходимларга нисбатан рағбатлантириш, интизомий жазо қўлаш ва бошқалар кирди. Ходимлар иш берувчининг қонунчилик ва ўз ваколати доирасида чиқарган буйруқлари, топшириқлари, шу жумладан, оғзакиларини ҳам бажаришга мажбур.

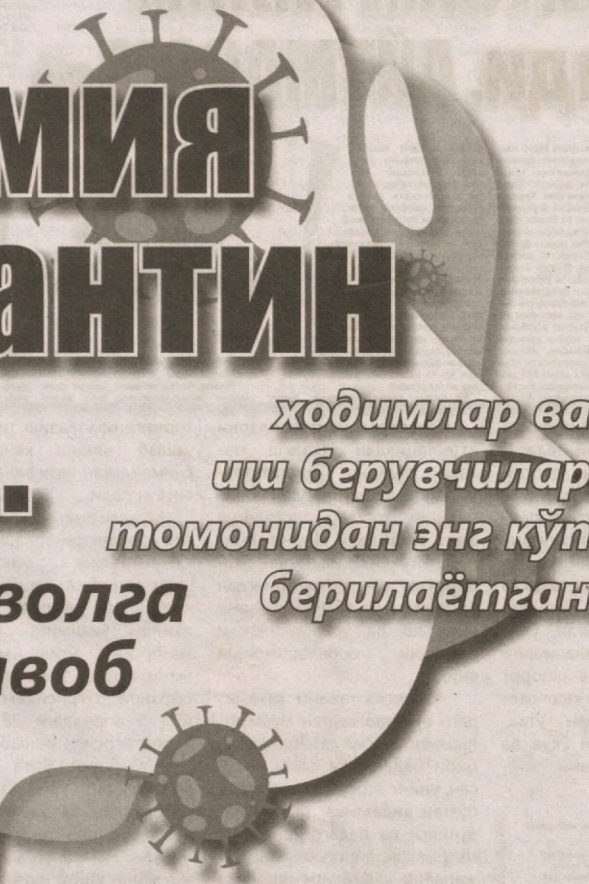
Корхона ёки меҳнат жамоаси (баъзида айрим ходим) манфаатида турли комиссияларни тузиш қонуний ҳисобланади. Комиссия тузиш тўғрисидаги қўпгина буйруқларда «ҳодимлар таркиби ўзгарган ҳолда ёки комиссия аъзоси вақтинча бўлмаганда, комиссия ишида унинг лавозим вазифасини бажарувчи шахс қатнашадиган» деган бандни учратиб мумкин.

Агар буйруқда шундай шарт белгилаб қўйилган бўлса, вақтинча йўқ ходимнинг вазифасини бажарётган шахс, шу жумладан, штатдаги ўринбосари ҳам комиссия аъзоси бўлиб ҳисобланади ва ўз на-вабатида, тегишли бурч ва ваколатларга эга бўлади. Иш берувчи асосий ходимнинг ўрнига бошқа ходимни вақтинча тайинлаётганда, шунингдек, бошқа ходимга вақтинча шу вазифани бажаришни юклатганда, унга лавозим вазифаларидан ташқари яна қайд этилган комиссия ишларидаги вазифаларни ҳам бажариш ҳақида маълум қилиши лозим бўлади.

У ёки бу ходимни комиссия аъзоллигига кири-тишда иш берувчи шу ходимнинг мутахассисли-гини, лавозимини, малакасини, профессионаллик даражасини ва саломатлигини ҳисобга олиши за-рур.

Комиссия аъзоллигига у ёки бу вазифани мута-хассислиги, малакаси ёки саломатлиги туфайли ба-жара олмайдиган ёки бажариши мумкин бўлмаган ходимни киритиш мумкин эмас.

Масалан, товар моддий бойликларни ҳисобдан чиқариш бўйича комиссия аъзоллигига иш юритув-чини, хат ташувчини ва шу кабиларни ёхуд у ёки бу вазиятни жойига бориб (хизмат сафарига) ўр-ган вазифаси юклатилган комиссияга хизмат са-фарига юборилиши мумкин бўлмаган ходимларни (ногиронларни, ҳомиладор ёки ёш боласи бор аёл-ларни).

Пандемия ва карантин сабаб...

ҳодимлар ва иш берувчилар томонидан энг кўп берилаётган саволга жавоб

САВОЛ: Тошкент шаҳри Олмасор туманидаги 106-заиф эшитувчи ўқувчиларга ихтисослаштирилган мактаб-интернатда тарбиячиман. Ҳар йили ёзда 48 иш кунига пул тўлаб меҳнат таътилига чиқаришар эди. Бу йил карантин сабаб биздан сўрамасдан, буйруқ шунақа бўляпти деб, 1 апрелдан таътилга чиқаришди. Камига, 36 иш кунига ҳақ тўланади, дейишди. Сабаби – биз тўлиқ 10 ой ишламаган эканмиз. Иш ҳақи-миз шунчаки йўқ бўлиб кетаверадими? Бу қанчалик тўғри?

ЖАВОБ: Меҳнат кодексига таътиллари бериш тартиби батафсил тартибга солинган. Жумладан, унинг 143-моддасида йиллик асо-сий таътил биринчи иш йили учун олти ой ишлангандан кейин берилиши баробарида мактаблар, олий ва ўрта махсус, касб-хунар ўқув юр-тлари, кадрларнинг малакасини оши-риш, уларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш институтлари ва курсларининг муаллимлар таркибига биринчи иш йилида йиллик таъ-тил уларнинг мазкур ўқув юртига ишга кир-ган вақтидан қатъи назар, ҳақиқий ишлаган вақтига мутаносиб равишда ҳақ тўлаган ҳолда ёзи таътил даврида тўлиқ берилади.

Юқорида келтирилган қонун нормасига эътибор берилса, унда мазкур муассасалар-нинг муаллимлари, ва яна айнан биринчи иш йилидаги таътилни бериш қондаси келти-рилган. Сиз мактаб интернатда муаллим эмас, балки тарбиячи лавозимида ишлаганингиз боис Сизга бу қоида эмас, балки умумий қо-ида таътиб этилади. Яъни, сизга, таътил бериш, кунига қадар қанча ишлаганингиздан қатъи назар, таътил тўлиқ берилиши ва иш ҳақи ҳам тўлиқ (36 кунга эмас) тўлашни керак. Бу қо-ида таътил, ҳаттоки биринчи иш йили учун бе-рилаётган бўлса ҳам қўлланилади.

Қўшимча маълумот: Барча ходимларга, шу жумладан, ўриндошлик асосида ишлаётган ходимларга, дам олиш ва иш қобилиятини тиклаш учун иш жойи (лавозими) ва ўртача иш ҳақи сақлан-ган ҳолда йиллик меҳнат таътиллари берилади. Таътил бериш вақти ҳақида ходим таътил бошланишидан камиди ўн беш кун ол-дин хабардор қилиниши керак. Ходимнинг аризасига кўра, унга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътил берилиши мум-кин, унинг давомиёлиги ходим ва иш берувчи ўртасидаги келишувга кўра белгиланади, лекин у ўн икки ойлик давр мобайнида жами уч ойдан ортқ бўлмаслиги керак.

САВОЛ: Биз медицина ходимлари 14 кун карантинда ўтирдик. Бизга ойлик қай тарзда тўланади?

ЖАВОБ: Президентнинг 2020 йил 19 мартдаги «Коронавирус пандемияси ва гло-бал инқироз ҳолатларининг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбир-лар тўғрисида»ги Фармонининг 16-бандида коронавирус инфекцияси билан зарарлан-иши ёки зарарланган, деб гумон қилиниши муносабати билан карантинга жойлашти-рилган ота-оналарга (уларнинг ўринини бо-сувчи шахслар, васийлар, ҳомийлар), шу-

нингдек, уларнинг 14 ёшгача бўлган боласини парвариш қи-лаётган шахсларга ўртача ойлик иш ҳақининг 100 фоизи миқдориди вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик на-фақаси тўлашни белгилаб қўйилган. Демак, сизга карантинда бўлган дав-рининг учун ўртача ойлик иш ҳақингиз-нинг 100 фоизи миқдориди вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси тўла-ниши керак.

САВОЛ: Мен уй бекасиман, вояга етмаган фарзандим бор. Тур-муш ўртоғим ишхонасида вафот этди, текширишлардан сўнг даво-латнома расмийлаштириб, менга ҳам бир нуска беришди. Менга ту-шунтирилишича, иш берувчи томонидан нафақа олиш ҳуқуқига эга эканман. Шу ҳақда тушунча берсангиз?

ЖАВОБ: Ходим меҳнат жа-роҳатида боғлиқ ҳолда вафот этган тақдирда, иш берувчи марҳумнинг қарамоғида бўлган меҳнатга лаёқатсиз, шунингдек, ўн олти ёшга тўлмаган шахсларга ёки марҳум ва-фот этган кунгача ундан нафақа олиш ҳуқуқига эга бўлган шахсларга, марҳумнинг вафотидан сўнг туғилган фар-зандига, шунингдек, ота-она-лари-дан

бирига, умр йўлдошига ёки ои-ласининг ишламайдиган ва ва-фот этганидан 3 ёшга тўлмаган болалари, укалари, сингиллари ёки набиралари парвариши би-лан банд бўлган бошқа аъзосига зарарни тўлаши шарт.

Болаларнинг боқимандалиги назарда тутилади ва бунинг учун далиллар талаб қилинмайди. Сизнинг ҳеч қаерда ишламас-лигинингиз инобатга олиб айта-миш, сиз боқувчингиз вафот эт-гани муносабати билан зарарни ундириш ҳуқуқига эгасиз. Зарар тўловини иш берувчи вафот этган турмуш ўртоғингизнинг камиди олтига ўртача йиллик иш ҳақи миқдориди бир йўла бериладиган нафақа сифатида тўлайди.

Шунингдек, иш берувчи қў-шимча равишда дафн этиш учун зарур харажатларни ушбу ха-ражатларни сарфлаган шахсга тўлаши шарт. Дафн этиш учун за-рур харажатлар зарарни тўлаш ҳисобига киритилмайди.

Сизларга боқувчисини йўқот-ганилик туфайли зарар тўлови-дан ташқари, боқувчи вафоти ту-файли пенсия тайинланади.

САВОЛ: Мен ўз функционал вазифаларимни бажариш вақтида хизмат са-фарига бўлганимда йўл-транспорт ҳодисасига учраб, оғир жароҳатлан-дим. Ҳозир даволашим учун харажатларим кўпайиб кетди. Саломат-лигимни тиклашга моддий ёрдамни иш берувчидан талаб қилишим мум-кинми?

ЖАВОБ: Хизмат сафаригаги ўз функционал вазифа-ларингизни бажариш вақтида сиз билан содир бўлган ҳо-диса ишлаб чиқариш билан боғлиқ ҳодиса ҳодиса экани-аниқлик киритиш учун текширилиши ва ҳисобга олиниши керак.

Иш вақтида содир бўлган бахтсиз ҳодиса ҳақида сиз иш берувчини хабардор этишингиз ва иш берувчи ўз ўрнида махсус ваколатли орган-ларга хабар бериши лозим. Бу ҳолатда бахтсиз ҳодиса бўйича махсус текшириш комиссияси тузилади ва текширув ишлари олиб борилади.

Текширув якунига кўра, махсус текшириш комиссияси бахтсиз ҳодисани ишлаб чиқариш билан боғлиқ, деб топса, ходимнинг шикаста-лиши сабабли етказилган зарарни иш берувчи тўлиқ ҳажмда тўлайди.

Касбга оид меҳнат қобилиятини йўқотганлик даражаси ва жабрланув-чининг қўшимча ёрдам турларига муҳтожлиги тиббий-меҳнат экспертиза комиссияси (ТМЭК) томонидан аниқланади.

Ходимга жароҳат ёки соғлиғига бошқа шикаст етказилганда, жабрла-нувчининг ёхуд олиши мумкин бўлган йўқотган (даромади) тўланади.

Етказилган зарар учун жавобгар бўлган иш берувчи жабрланувчига, ўртача ойлик иш ҳақи (даромадидан ташқари, меҳнат жароҳати туфайли қилинган қўшимча харажатлари ҳам тўлашга мажбурдир. Тўланади-ган бундай харажатларга даволаш, протезлаш, қўшимча оқшатиш, до-ри-дармонлар сотиб олиш, санаторий-курортда даволаниш, шу жумладан, жабрланувчининг даволанадиган жойга бориш ва келиш йўл харажатлари, зарур ҳолларда эса, шунингдек, ўзганинг парваришига муҳтож бўлганда, кузатиб борувчи шахснинг ҳам йўл харажатлари, махсус транспорт воси-таларини сотиб олиш ва бошқа турли ёрдам харажатлари, агар у ТМЭК то-монидан ёрдамнинг ушбу турларига муҳтож деб топилган бўлса ва уларни тегишли ташкилотлардан бепул олиш ҳуқуқи бўлмаса, шунингдек, жабрла-нувчи билан иш берувчи ўртасида зарарни тўлаш бўйича бахс пайдо бў-лганда ҳамда бахс жабрланувчи фойдасига ҳал бўлган ҳолларда адвокат ёл-лаш учун қилинган харажатлар кирди.

Дори-дармонлар сотиб олиш учун қилинган харажатлар даволовчи шифокор томонидан ёзиб берилган белгиланган шаклдаги рецетп ҳақда пул тўланганлиги тўғрисидаги чек тақдим этилганда иш берувчи томони-дан жабрланувчига тўланади.

Сизни ҳолатингизда махсус текшириш ўтказилиши ва тегишли шакл-даги даволатнома расмийлаштирилиши зарур.

Агар иш берувчи етказилган зарар учун ўзининг айбдор эмаслигини ис-бот қила олмаса, сизнинг меҳнат вазифаларингизни бажаришингиз би-лан боғлиқ равишда соғлигингизга етказилган зарарни тўлаши шарт.

Саволларга Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси Меҳнатни муҳофаза қилиш ва Юридик бўлими муҳрилари Нодира КАРИМОВА, Ҳамидулла ПИРИМҚУЛОВ жавоб берди

«Эски дард» хуружи

ёхуд АҚШ «Флойд воқеаси»дан қандай хулоса чиқармоқда?

АҚШ-Хитой муносабатлари совуқлашаётган, корона-вирус пандемияси ортидан 41 миллион нафардан зиёд америкалик ишсиз қолган, иқтисодиёт чўқаётган, янги вирусдан ўлганлар ва касаллаганлар сони бўйича дунёда пешқадамлик қилаётган Қўшма Штатлар бошига яна бир синов тушди. Бу сафар қора танли кишининг полициячи томонидан ўлдирилиши АҚШни тартибсизликлар ва талон-торожликлар мезбонига айлантирди. Ҳатто, АҚШ Мудофаа вазири Марк Эспер мамлакат бўйлаб ирқчиликка қарши намоийшлар ўтатган ҳудудларни «жанг майдони» деб аташгача борди. Аслида, 20 йилдан зиёд ҳарбий формада хизмат қилган вазиrнинг бундай баёнот бериши жиддий хато. Ҳарбийлар, одатда, қўшинлар душманга қарши курашаётган ҳудудни «жанг майдони» деб атайди.

Хуллас, жиноятчи ким бўлишидан қатъи назар, албатта, жазосини олиши даркор. Жиноятчиларни терисининг рангига қараб фарқлаш адолатдан эмас. Нима ҳам дердик? Ўтган асрнинг 70-йилларидан эътиборан «Америка бунга келган барча ирқ, миллат ва элатларни дошқозонда эритиб, яхлит қотишма қиладиган юрт», деган мафкуравий ғоя устувор эди. Бу даргоҳда ҳеч қачон миллатчилик, маҳаллийчилик бўлмайдди, ҳамма тенг ва эркин деган шиорлар замирида ҳам зиддиятлар борлиги, булар қачонлардир юзага чиқиши, кучайиши ва ҳатто портлаши мумкинлиги сиёсатчиларнинг «етти ухлаб тушига ҳам кирмаган» эди.

Президент Трамп ғалаёнлар босилмас экан, армияни ишга солиш билан таҳдид соляпти. Аммо Пентагон раҳбари президентнинг бу аҳдига қарши. Аксинча, бунинг ўрнига қуроли кучларнинг захирадаги бўлинимаси – Миллий гвардияни жалб этишни мақсадга мувофиқ ҳисоблайди. Хуллас, муаммо ечимини топишда Президент администрацияси ва Мудофаа вазирлиги қарама-қарши позицияда. Айрим сенатор ва конгрессменлар ҳам Трампга ҳамоҳанг тарзда намоийшларни бостириш учун ҳарбий кучни ишга солишга чакирмоқда. Арканзас штатидан сайланган республикачиларнинг Сенатдаги вакили Том Коттон четдан келиб намоийшчиларни йўлдан ураётган ташвиқотчиларга қарши 101-ҳаво-десант дивизия қўшинларини ташлашни тақлиф этмоқда.

Маълумки, ўтган ҳафтада АҚШда яна бир қуролисиз афроамерикаликнинг оқ танли полиция ходими қўлида ҳалок бўлиши ортидан оммавий норозилик акциялари бошланиб кетди. Миннесота штатидagi Миннеаполис шаҳрида оқ танли полиция ходими Дерек Шовин қора танли Жорж Флойдни кишанлаб, тиззаси билан бўйинни қарийб тўққиз дақиқа босиб тургани туфайли у ҳалок бўлди. 20 долларлик сохта пулни ишлатишга уринишда айбланган Флойд Шовинга бир неча марта нафас олишга қийналаётганини айтиб, фарёд қилган. Флойд чеккан азиятни бир неча гувоҳ телефонига ёзиб олди ва ижтимоий тармоқларда бўлишди. Натижада Миннеаполисда норозилик намоийшлари бошланиб кетди. Америка бўйлаб 140 дан ортқ шаҳарда полиция зўравонлигидан ғазабланган америкаликлар намоийшга чиқди. Айрим акциялар давомида маҳаллий дўконлар талон-торож қилинди, натижада баъзи штатлар Миллий гвардияни сафарбар қилишга мажбур бўлди. Демак, «эски дард» яна хуруж қилди.

Ҳап шундаки, АҚШдаги афроамерикаликлар

ҳуқуқ-тартибот органлари уларга ҳолис муносабатда эмаслигини бир неча ўн йилдан бери шикоят қилиб келади. Хусусан, улар «ирқий профайлинг», яъни полиция томонидан шахсларнинг териси ранги, миллати, дини ёки жинси туфайли тўхтатилиб, сўроқ қилиниши кенг тарқалганидан шикоят қилиб келади. Қора танли америкаликлар мамлакат аҳолисининг 13 фоизини ташкил қилади. Аммо маҳбусларнинг 60 фоизи афроамерикаликдир. Қолаверса, полиция қўлида нобуд бўлган қора танлилар сони оқ танлиларга солиштирилганда анча юқори. «The Washington Post» газетаси тўплаган маълумотларга кўра, полиция ҳаракатлари туфайли ўлганларнинг 26 фоизини қора танлилар ташкил қилади. Полиция отиб ўлдирган қуролисиз америкаликларнинг учдан бир қисми ҳам афроамерикаликлардан иборат. Собик полиция ходими Роналд Дейвис ўтган йилнинг кузида Конгресс олдига сўзлаб нутқи давомида полиция ходимларининг кўплаб қора танлиларни ўлдирётгани тасдиқ эмаслигини айтди.

Оқ танли полициячилар қора танли шахсларга қарши ошиқча куч ишлатганини кўрсатувчи видео суратлари бўлса-да, улар кўп ҳолатларда оқланади. Шунинг учун Америкадаги афроамерикаликлар полиция уларга ҳолис муносабатда эмаслигига ишонадилар. 2013 йилда ёнида қуроли бўлмаган, 17 яшар қора танли Травон Мартин отасини қўрган борган пайтда уни 28 ёшдаги оқ танли полиция ходими Жорж Циммерман отиб ўлдирди. Суд Циммерманни қотилишда айбдор деб топмади. Натижада «Black Lives Matter» – «Қора танлиларнинг ҳаёти ҳам муҳим» ҳаракати бошланиб кетди.

2014-2016 йиллар орасида кўп сонли қора танлиларнинг ўлдирилиши полиция зўравонлигига қарши норозилик акцияларига туртки бўлди. 2014 йилнинг июлида оқ танли полиция ходимлари Эрик Гарнерни ноқонуний тарзда тамаки сотишда айблаб, тўхтатди.

Ёнида қуроли бўлмаган Гарнерни полициячи ерга ётқизганини ўқинчилар видеога ёзиб олди. Полиция ходимларидан бири 43 ёшдаги қора танли Гарнернинг бўйинини бўғди. Ҳаво етишмаётганини бир неча марта айтган Гарнер орадан кўп ўтмай жон берди. Аммо унинг ўлимига сабаб бўлган офицер айбсиз деб топилди.

Гарнер ўлимидан бир ой ўтиб, полиция ходими Фергусон шаҳрида ўсмир Майкл Браунни отиб ўлдирди. Браун ўлдирилган пайтда унинг ёнида қуроли йўқ эди. Уни ўлдирган полициячи ўзини ҳимоя қилиш учун ўт очганини айтди ва судда айбсиз деб топилди.

АҚШда 1960-йилларда афроамерикаликлар ҳибсга олиниши ортидан бир неча норозилик намоийши бўлиб ўтган. 1965 йилнинг августида полиция 21 ёшдаги қора танлини автомобилни эҳтиёсиз ҳайдагани учун тўхтатди. Унинг полиция билан тўқнашуви ортидан полиция зўравонлиги ва оғир яшаш шароитларига қарши норозилик намоийшлари бошланиб кетди. Олти кун давом этган тартибсизликлар давомида 34 нафар одам нобуд бўлди, юзлаб иморат зийн кўрди. 1967 йилда асосан оқ танли полиция ходимлари томонидан қора танлиларнинг ҳибсга олиниши ортидан Нью-Жерси ва Мичиган штатларида яна норозилик намоийшлари бўлиб ўтди. Барча ҳолатларда вазиятни назоратга олиш учун Миллий гвардия сафарбар қилинди. 1992 йилда оқ танли полиция ходимлари қора танли Родни Кингни дубулга билан аёвсиз қалтаклаётгани видеога тушиб қолди. Бунинг ортидан Америка бўйлаб полициянинг қора танлиларга нисбатан зўравонлиги яна қизгин муҳокама қилинди. Кингни қалтаклаган полиция ходимлари айбсиз, деб топилди ортидан Лос-Анжелесда норозилик намоийшлари ва тартибсизликлар бошланди. Ўнлаб одам нобуд бўлди.

Давом этаётган COVID-19 пандемияси барча қатори қора танли америкаликларни ҳам мушкул аҳволга солди. Аммо штатлардан олинган маълумотларга кўра, афроамерикаликларнинг касаллиги билан вафот қилганлари сони ақалдан икки барча оқ танли америкаликларникига тенг.

Халқаро ҳаёт

мотларга кўра, афроамерикаликлар вирусни кўпроқ юқтирди, ўлганлар орасида ҳам қора танлилар сони кўпроқ. Мутахассисларнинг айтишича, бу ҳолат афроамерикаликлар гавжум маҳалларда яшаши ҳамда тиббий хизматлардан оқ танлилар билан тенг қўламда фойдалана олмагани билан боғлиқ. Қолаверса, кўплаб қора танли америкалик олисдан бажариб бўлмайдиган ишларда ишлайди. Бу эса уларнинг вирусга чалиниш эҳтимолини оширди. Бу ҳам ирқчиликнинг оддий бир кўриниши.

Май ойида ирқчилик билан боғлиқ танглик аллақачон кескинлаша бошлаган эди. 5 май кунини қўлга қурол тутган икки нафар оқ танли шахс бир нафар афроамерикаликка ҳужум қилгани амал этган видео тарқалди. 23 февралда эса нафақадаги полиция офицери Грегори Макмайл ҳамда унинг ўғли Трэвис Макмайл кўппа-қундуз кунини 25 ёшдаги Ахмад Орбернинг йўлини тўсди. Макмайлларнинг сўзларига кўра, улар Орбери яқинда содир этилган икки ўғирликка алоқадор бўлиши мумкин, дея тахмин қилишган. Трэвис Макмайл ва Орбери жанжаллашиб қолиши ортидан Макмайл уни отиб ўлдирди. Бу ҳолат ортидан ҳам маҳаллий норозилик намоийшлари бошланиб кетди. Ушбу ҳолат ҳақида полицияга бошидан маълум бўлган бўлса-да, тўқнашув видеоиси кенг тарқалганидан кейингина ота-ўғил Макмайллар қўлга олинди.

25 май кунини қора танли Кристиан Купер Нью-Йоркдаги марказий парқда итини сайрга олиб чиққан оқ танли аёлни қоидаларга амал қилишга ва итини боғичга бойлашга чорлади. Оқ танли аёл эса полицияга телефон қилиб, афроамерикалик эркак унга таҳдид солаётганини иддао қилди. Купер бу ҳолатни видеони ёзиб олди, унинг синглиси эса уни интернетда улашди. Видео тез орада 40 миллион мартадан кўп кўрилди.

Айни дамда АҚШ конгресси «ирқий профайлинг»ни тугатиш қонун лойиҳасини кўриб чиқмоқда. Лойиҳада полициянинг ирқ, миллат, дин ва жинс асосида хулоса чиқаришини амал қилишга ва итини боғичга бойлашга чорлади. Оқ танли аёл эса полицияга телефон қилиб, афроамерикалик эркак унга таҳдид солаётганини иддао қилди. Купер бу ҳолатни видеони ёзиб олди, унинг синглиси эса уни интернетда улашди. Видео тез орада 40 миллион мартадан кўп кўрилди.

Айни дамда АҚШ конгресси «ирқий профайлинг»ни тугатиш қонун лойиҳасини кўриб чиқмоқда. Лойиҳада полициянинг ирқ, миллат, дин ва жинс асосида хулоса чиқаришини амал қилишга ва итини боғичга бойлашга чорлади. Оқ танли аёл эса полицияга телефон қилиб, афроамерикалик эркак унга таҳдид солаётганини иддао қилди. Купер бу ҳолатни видеони ёзиб олди, унинг синглиси эса уни интернетда улашди. Видео тез орада 40 миллион мартадан кўп кўрилди.

Хуллас, жиноятчи ким бўлишидан қатъи назар, албатта, жазосини олиши даркор. Жиноятчиларни терисининг рангига қараб фарқлаш адолатдан эмас. Нима ҳам дердик? Ўтган асрнинг 70-йилларидан эътиборан «Америка бунга келган барча ирқ, миллат ва элатларни дошқозонда эритиб, яхлит қотишма қиладиган юрт», деган мафкуравий ғоя устувор эди. Бу даргоҳда ҳеч қачон миллатчилик, маҳаллийчилик бўлмайдди, ҳамма тенг ва эркин деган шиорлар замирида ҳам зиддиятлар борлиги, булар қачонлардир юзага чиқиши, кучайиши ва ҳатто портлаши мумкинлиги сиёсатчиларнинг «етти ухлаб тушига ҳам кирмаган» эди. Кўпмиллатли (политэтник) давлатларда ўта нозик ва ҳушёр миллий сиёсат олиб бориш, деструктив (бузғунчи) кучлар, албатта, бу омилни бўрттириб, барқарорлик ва тинчлик тамойилларига зид ишларда бундан фойдаланишга тарихда ҳам, ҳозирги кунда ҳам истганча мисол топиш мумкин. Демак, ирқчилик, миллатчилик, шовинизм сиёсат кўп миллатли давлатни пароканда қилади. Бу АҚШга хос бўлган муаммо эмас. Американи 10 кундан бери зир титратаётган тўқнашувлардан бошқа дунё давлатлари ҳам жиддий сабоқ ва хулосалар чиқаришлари керак.

Абдували СОЙИБНАЗАРОВ,
шарҳловчи

Бунёдкорлик огоҳликни талаб этади

Бугун ҳар қадамда қурилиш, ободлик ва бунёдкорлик бўлмоқда. Кун сайин кўкка бўй чўзаётган муҳташам иморатларни кўриб, ҳавасингиз келади. Бу улкан ишлар учун кишиларнинг қанча заҳмати, матонатли меҳнати, қанчадан-қанча сармоя сарфланаётир. Аммо биргина эҳтиётсизлик оқибатида ана шунча меҳнат кўкка совирилиши мумкинлигини қурувчиларимиз яхши билишади. Шу сабаб қурилишда меҳнат муҳофазаси ва ёнгин хавфсизлиги қоидаларига қатъий риоя қилинади.

Улар нимадан иборат эканини шу ўринда яна бир эслатиб ўтишни жоиз деб билдик.

Қурилиш жараёнида электр энергияси билан ишлайдиган асбоб-ускуналар симларининг очилиб қолиши, сим узайтиргич ва электр розеткаларининг хавфсизлигини таъминлаш лозим бўлади.

Шунингдек, қурувчиларнинг махсус вагон-ўйларидан ёнгин хавфсизлигини таъминлаш, бунинг учун печлар, электр асбоблар, дудбуларларнинг рисоладагидек ишлаётганини доимо назорат қилиб бориш зарур бўлади.

Айни шу жиҳат эътиборга олинган ҳолда Мировод туманида қурилаётган 100 дан зиёд иншоотда доимий равишда назорат тадбирлари олиб борилаётган. Бунёдкорлар учун мунтазам тушунтириш-тарғибот ишлари йўлга қўйилган. Уларда асосий тамойил этиб белгилангани шуки, бунёдкорлик ишлари огоҳликни талаб этишини асло унутмаслик керак.

Б.ЖўРАЕВ,
Тошкент шаҳри Мировод тумани ФВБ бошлиғи ўринбосари,
подполковник

Вольвокс – яшил сув ўтлари типига кирувчи, тўп-тўп бўлиб, кўчиб юрувчи организмларнинг бир тури. У кўпайганда гуллаб, сув юзини яшил тусда қоплайди. Қисқаси, бу турик организм – оқмайидган тоза, чучук сув ҳавзаларида учровчи ўсимлик.

Ана энди амалдаги 7-синф «Биология (Зоология)» дарслигига назар ташлаймиз (16-бет):

Вольвокс – колония бўлиб яшашувчи бир ҳужайрали ҳайвон. Ифос сувни ҳовуз ва кўлларда диаметри 1 мм келадиган яшил шарга оғаштириб вольвокслар учролади (8-расм). Вольвокс колонияси мингга яқин ноқисмон икки хилчили ҳужайралардан ташкил топган. Ҳужайралар шарнинг сиртда joylashgan bo'lib, stoplashmatik ipchalar yordamida o'zaro bog'langan. Sharning ichi quruq dildiroq modda bilan to'lgan.

– Ие, вольвокс ҳали ҳайвонмиди? У ифлос сувда яшайдими?

Халқ таълими вазирлиги тасдиқлаган, Очил Мавлонов муаллифлигида 2017 йилда «O'zbekiston milliy ensiklopediyasi» давлат илмий нашриёти нашрдан чиқарган ушбу дарсликнинг 56-параграфидagi маълумотлар ва сурат ҳам «диққатга» молик. Эслатиш жоизки, толень ва моржлар замонавий зоологияда сут эмизувчилар синфининг ийртқичлар туркумига мансуб жониворлар саналади. Илгари улар куракоёқилар номли эндиликда муомаладан қирилган туркумга киритиларди. Қарангки, янги дарслигимиз ана шундай эски маълумот билан бугунги ўқувчини ақиндан таништирди (187-бет):

Куракоёқилар туркуми. Куракоёқилар – бо'ни калта, oldingi oyoqlari suzuvchi kurakka aylangan yirik hayvonlar. Ular ko'p vaqtini suvda o'tkazadi; fagat dam olish va ko'payish uchun quruqlikka chiqadi. Kurakoyoqlarga tyulenlar, dengiz mushugi, moq kiradi (110-расм). Grenlandiya tyuleni Arktika dengizlarida yashaydi. Quruqlikda kurak oyoqlari yordamida suzilib harakat qiladi. Keyingi oyoqlari o'ziga cho'zilgan bo'lib, fagat suzish uchun xizmat qiladi. Tanasi dag'al, kalta va siyrak jun bilan qoplangan. Ko'pchilik tyulenlarning quloq suprasi bo'lmaydi; balqilar, moilyuskarlar va qisqichbaqasimonlar bilan ozqinlanadi. Qishda tyulenlar qur'og'ga yaqin kelib, tekis muzlikka chiqib oladi. Uyg'ochlari bitidan yirik, ko'zi ochiq bola rug'adi. Tyulen bolasinig tishi qalin oq momiq jun bilan qoplanagan. Mo'miq jun uni sovuqdan asraydi va uni muz ustida sezdirmaydi. Mo'miq junlari to'kilib, dag'al jun bilan almashgandan so'ng bolasi surgu tushib, suza bo'laydi.

Дарсликлардаги хатолар: ТАХРИРГА МУХТОЖ «ЗООЛОГИЯ»

ёхуд қушлар синфи фақат кўк қаптарлардан иборат(ми?)

(Иккинчи мақола)

Авваллари ҳайвон ҳисобланган вольвокс ва куракоёқилар билан боғлиқ юқоридаги икки мисолнинг ўзи кўрсатиб турибдики, дарсликни ёзишдан ҳозирги ўғил-қизларни ЎТ-МИШ ЗООЛОГИЯСИ билан таништириш мақсад қилинган. Афсуски, бу ҳолни бошқача тушуна олмадик.

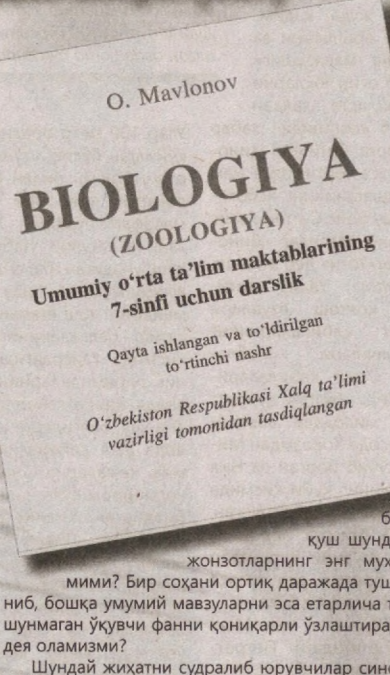
Шу китобни варақлашда давом этамиз ва 42-бетда бир янгича атамга дуч келамиз: «Bolalar gijjasi». Фанга доир маълумотларни титқилаб, негадир бундай паразит чувалчанлар турини – айнан «болалар гижжаси» деган гелминтнинг тополмадик. Тўғри, асосан болаларда гижжа туфайли касалликлар пайдо бўлиши ҳақиқат. Аммо дарсликда касаллик тури эмас, балки тўғарак чувалчанлар типидagi жонзотлар назарда тутилган. Бу паразитлар катталарда ҳам учрашини ҳисобга олсак, чувалчанг номига «Bolalar» сўзини қўшиб, «Америка кашф этиш»нинг ҳождати йўқ эди, назаримизда.

Дарсликда систематика (таснифлаш) бора-сида ҳам чалкашликни кўриш мумкин. 7-бобнинг 1-қисми «QISQICHBAQASIMONLAR SINFI» деб аталган. Аслида қисқичбақасимонлар – бўғиноёқилар типига кирувчи йирик гуруҳ, синф эмас. Шу бобда маълумотлари берилган дарё қисқичбақаси эса чучук сувда яшовчи ўноёқли қисқичбақаларнинг уч оиласини англатувчи тушунча. Шунингдек, бўғиноёқилар типининг кўп-

лаб хусусиятлари дарсликда кенг ёритилмаган, уларнинг нима учун бундай деб аталиши ўқувчига тушунтирилмаган. Ҳатто умумий мавзунини етказишда узвийлик ва тизимлиликка амал қилинмаган. «Hasharotlarning kelib chiqishi va ahamiyati» номли 27-параграфининг охирида томдан тараша тушгандай бўғиноёқиларнинг келиб чиқиши ҳақида айтиб ўтилган (96-97-бетлар). Гап шундаки, хашаротлар бу тип таркибидаги синф, холос. Яъни бўғиноёқилар фақат хашаротларни эмас, ўргимчаксимонлар, қисқичбақасимонлар ва кўпоёқиларни ҳам қамраб олади. Хусусий соҳа ўрганилаётганда негадир умумий соҳа орага қўшиб юборилган. Худдики, футбол ҳақида гапириляпти-ю, гап бирдан спорт мавзусига буриб юборилгандай. Шу каби ҳолат «Sudralib yuruvchilarning xilma-xilligi: tangachalilar turkumi» номли 39-параграфда ҳам бор (138-бет).

Шу сингари номувофиқликларни яна санаш мумкин. Мавзулар кетма-кетлигида тартиб, изчиллик бўлиши зарур.

Қайта ишланиб, тўлдирилган ушбу тўртинчи нашрда қушлар синфи 136-бетдан 167-бетгача ўрганилади. Жами ўттиз бир бетлик маълумотларнинг нақ учдан бири кўк қаптарга бағишланган. Нима, қушлар асосан қаптарлардан иборатми? Ёки

ўқитиладиган атиги саккиз-тўққиз бетлик маълумотларда ҳам кўриш мумкин (129-138-бетлар). Илонлар, тошбақалар, тимсоҳлар ҳақида ниҳоятда оз ва қуруқ, зерикарли йўсинда маълумот берилган. Кўпчилик ёшлар қизикадиган буқала-мун, Қондор эчкемари хусусида эса умуман гап-сўз йўқ.

Назаримизда, бу дарсликнинг яна бир жиддий нуқсонини унда палеонтология илмида ўрганиладиган энг характерли жонзотлар – динозаврлар, учувчи рептилиялар, мезозаврлар, мамонтлар ва бошқа қириқиб кетган жонзотлар ҳақида ломим дейилмаганидир. Негаки, юртимиз ўғил-қизлари орасида йил сайин, айниқса, динозаврлар ҳақидаги маълумотларга қизиқувчилар ортмоқда. Шу боис сайёрамиз биосфераси тарихида энг узок ҳукмронлик қилган ушбу «предистория» («тарихдан аввалги») мавзудотлар ҳақида дарсликда озми-кўпми, тўхталиб ўтиш зарур эди, назаримизда. Масалан, қўл бақасини ўрганишга ортқ даражада эътибор қаратиш ўрнига шундай мавзуларни ҳам киритса бўларди.

Юқоридаги мулоҳазаларимиз асосида хулоса қилиш мумкинки, 7-синф «Биология (Зоология)» дарслиги жиддий таҳрирга муҳтож. Зеро, ҳайвонот олами ҳақидаги фан жаҳон микёсида ўзга илмлар сингари кун сайин ўзгариб, ангиланиб, бойиб ва мураккаблашиб борапти. Фикримизча, мутасадди ва мутахассислар шу омилларни ҳисобга олиб, санаб ўтилган нуқсонларни, чалкашликларни, бетартиб тафсилотларни тугатишса, ўқувчи учун кераклироқ маълумотларни жонлқувч йўсинда ёритишса, мақбул иш бўларди.

Рустам ИБРОҲИМОВ,
«ISHONCH»

КЎХНА ТАМАДДУН БЕШИГИНИНГ ОЧИЛМАГАН САҲИФАЛАРИ

Юртимиз бой тарихга эга бўлиб, унинг илдишлари жуда қадим замонларга бориб тақалади. Бунинг Орол денгизи атрофидаги қадимий тамаддун излари ҳам яққол тасдиқлайди. Милоднинг бошларигача Ўқуз кўли, XII асргача Хоразм кўли, дея аталган Орол денгизи атрофида бир пайтлар юксак таъриққет вужудга келган.

Хозирда Қизилкум, Қорақум саҳролари ва Устюрт кенгликларини ўзларига макон тутган энг қадимги аждодларимиз яшаган мингдан ортиқ манзилгоҳ, қўрғон ҳамда қалъалар аниқланган. Бу ердаги археологик қазилмалар жараёнида Калтаминор (милоддан аввалги IV-III минг йилликлар), Сувёрған, Қамишли, Адринов, Минусин, Жойтун, Анов, Чирик, Алан, Кердар, милоддан аввалги II минг йилликка мансуб Тоғабөгёб, милоддан аввалги минг йилликнинг биринчи ярмига тааллуқли Амробиод маданиятларига оид бой маълумотлар тўпланган. Айниқса, Орол денгизи соҳили ва Устюрт даштидаги археологик қазилмалар даврида сўнгги палеолит ва мезолит даври (милоддан аввалги XII-VII минг йиллик)га оид тош, суяк, ҳатто кремний, кварц, кварцит, жездан ишланган жуда кўп қадимий буюмлар, қуруллар, безак ҳамда тақинчоқлар топилган.

Манбаларда кўрсатилганича, ўша даврларда уруғ жамоаси ва уруғлар иттифоқи пайдо бўлган. Одамлар тош ва суяклардан турли қуруллар, буюмлар ҳамда тақинчоқлар ясаган. Донли экинлар экиб, ҳайвонларни хонақаштирган. Овчилик ва баллиқчилик билан шуғулланган аждодларимиз ҳайкалтарошлик ҳамда тасвирий санъат намуналарини яратишган. Шу тариқа Орол ва Каспий денгизи шимолида ўғуз қабилалари иттифоқи шаклланиган.

Устюрт даштидаги қадимий манзилгоҳлардан топилган археологик топилмалар Калтаминор маданияти даврига оид археологик топилмаларга айнаб ўхшаш бўлиб, улар милоддан аввалги X-VIII минг йилликларда Орол ва Каспий денгизлари оралиғидаги бепоён ҳудудларда ўз даврида юксак маданият ва кучли тараққиёт ҳукм сурганининг исботидир. Табиий офатлар, кучли вулконлар туфайли қадимги Варуқорта океани суви Атлантика океанига чекинганидан кейин бу ерлар қуруқликка айланган. Океандан қолган изларни таҳлил этиш жараёнида шу заминда яшаган қадимги аждодларимиз Евроосиё ва Америка қитъаларига ёйилиб кетганини кўриш мумкин.

ҚОЯТОШЛАРДАГИ БИТИКЛАР

Тарихни ўрганиш, таҳлил этиш ва тиклашнинг манбалари жуда кўп. Қоятошга битилган расмлар ва пиктографик композициялар шундай ҳужжатлар сирасига киради. Сурхондарё вилоятидаги Зараутсой, Навоий вилоятидаги Сармишсой тоғ қояси, Нурота тоғ тизмасининг шимолий қисмидаги Қиблата петроглифлари тарихимизнинг нечоғлиқ қадимий эканини кўрсатади. Султон Увайс тоғининг шимолий-ғарбий этакларидаги Чилпиқ, Қоратепа, Бештепа қоятошларига ўйиб ишланган пиктографик тасвирлар, қоятошлардаги иероглиф ёзувлар ҳеттлар, мохенжо-даро ва хитойликлар иероглифи графикасига жуда ўхшаш. Бу ёзув оромий ёзуви пайдо бўлишидан олдинги даврларда қўлланилган. Қоятошлардаги белгилар ибтидоий турмуш, зардуштийлик урф-одатларига боғланиб кетган. Бундан ташқари, энг қадимий белгилар Азов бўйидаги қоятошларга ўйиб солинган бронза

даврига оид белгилар ҳамда Ҳиндистон, Элам, Месопотамия ва Ҳетт подшоҳлигининг қадимги иероглифлари ҳам ўхшашдир.

Пиктографиянинг қадимги намуналари палеолит ёки неолит даврига мансуб экани назарда тутилса, юртимизда яратилган пиктографик ёзув тарихининг нечоғлиқ кўҳна экани маълум бўлади. Қоятошлардаги катта кема тасвири — бундан 5-6 минг йиллар аввал хоразмликлар билан мисрликлар ўзаро ҳамкор бўлгани ва сув йўллари орқали алоқа ўрнатганига ишора. Қилич тасвири эса ўқ-ёй ва найза билан бирга ҳарбий қурол-аслаҳалар ишлаб чиқарганини, суворий тасвири аждодларимиз отлардан жуда қадимдан фойдалана бошлагани ва туя тасвирининг мавжудлиги ушбу жонивор оғир юкларни ташишда инсонларга азалдан ёрдамчи бўлиб келганидан хабар беради. Тошларга битилган динозавр тасвири эса юртимизда ҳам динозаврлар яшаганининг исботидир. Шу боис Султон Увайс тоғи бир замонлар «динозаврлар тоғи» деб аталган.

Султон Увайс тоғидаги қоятош ёзувлари ҳуррит қабилаларининг ёдгорликлари ҳисобланади. Ориё қабилаларидан бири бўлган хурритлар милоддан аввалги XVIII асрда Хоразмдан Мисрга кўчиб борган ва Нил дарёсининг қуйи қисмида ўз давлатларини тузишган. Бу эса Мисрга иероглиф белги ёзувини хурритлар олиб борган, дея хулоса чиқаришга асос бўлади.

АҚШнинг Нью-Мексико штатидаги Петроглиф миллий ёдгорлиги

даги қоятошда иероглиф белгилари ёзувлар ва турли жониворлар тасвирлари мавжуд. Ундаги петроглиф ёзувларга асосланган хитойликлар Американи Христопор Колумбдан 3000 йил олдин аждодлари очган бўлиши мумкин, деган хулосага келган. Ҳолбуки, ушбу пиктографик композициялар ва иероглиф ёзувлар Султон Увайс тоғидаги қоятош ёзувлари ҳамда тасвирларига ўхшаш кетади. Айниқса, иероглиф белгидеги ёзув, геометрик шакллар ҳамда отнинг тасвири бир хил. Тарихий манбалар от Американи Марказий Осиёдан олиб борилганини тасдиқлайди. Бу эса, аслида, Америкага биринчилардан бўлиб аждодларимиз кўчиб борганини исботлайди. Чунки

аждодларимиз фойдаланган иероглиф белгидеги ёзув бронза давридаёқ Хитой, Миср ва Америкага ёйилган. Ер юзидеги илк алфавитнинг юртимизда ҳудудда кашф этилгани халқимиз тарихининг илдишлари жуда қадимий ва теран эканидан далolatдир.

НОЁБ ТАСВИРЛАР

Тадқиқотчи А.Вайцеховский «Асрлар сири. Қадимги манзилгоҳлар жумбоғи» китобида В.Я.Годдин бошчилигидаги археологларнинг самолётда суратга туширган Оролга яқин ҳудуддаги ноёб тасвирлари ҳақида сўз юритилган. Фототасвирларда Устюрт дашти ичкарисидеги тақирликларда жойлашган уч бурчакли ўқей учи шаклидаги улкан кўрсаткич белгилари (стрелкалар) акс этган.

Қорақалпоғистонлик археологлар самолётда бораётиб Устюрт даштидаги Дуана буридаги кўрсаткич майдондан олган аэрофото тасвири.

Улар 100 метр ораликда кетма-кет қўйилган бўлиб, узунлиги йўналиш бўйича қисми билан бир ярим километрга тенг. Эни 400-600 метр масофага чўзилган. Ҳарбий хариш тасвирлари ушбу белгиларни қўш учадиган баландликдан катта кўриш мумкин. Ушбу ҳудудда катта майдонга тош ётқизилгани ва кўрсатиш белгиларининг бошланғич қисмида Мисрдагидек ўнлаб кичик пирамидаларнинг бўлгани эса янада ҳайратланарли. Тадқиқотчи ана шу белгиларга асосланиб, бу ерда ўзга сайёраликларнинг космик кемалари қўнадиган жой — космодром бўлган, деган тахминни билдирган. Қизил қўшдаки, Африка, Перу, Ливан, Арманистон ва Беларусда ҳам Устюртдаги сингари қадимий космодромга ўхшайдиган жойлар топилган. Бу эса қадимда ерликлар ва ўзга сайёраликлар ўртасида алоқа мавжуд бўлгани тўғрисидаги тахминларнинг борган

Мозийдан садо

сари қўпайишига сабаб бўлмоқда. Албатта, бунинг қанчалик тўғри эканини билиш учун ҳали кўплаб илмий тадқиқотлар ўтказиш зарур.

КЕМАСОЗЛИК ВАТАНИ

Тарихий манбаларнинг тасдиқлашича, аждодларимиз азалдан Орол денгизи соҳилида яшаб келган. Бу ерда баллиқчилик, денгиз мўйначилиги ва овчилик кенг ривожланган бўлиб, илк кеме масозликка асос солинган. Бунинг аждодларимиз бундан 5-6 минг йиллар аввал Султон Увайс тоғидаги Бештепа қоятошига катта кеманинг тасвирини ўйиб ишлагани ҳам исботлайди. Ҳар томонлама қўлай улкан кемалар бошқа халқлар билан иқтисодий, сиёсий ва маданий алоқаларни амалга оширишда асосий транспорт воситаларидан бири ҳисобланган. Сувда узоқ масофани босиб ўтишни самарали йўллари ва кемасозлик илмини пухта эгаллаган аждодларимиз шу тариқа янги соҳани кашф этишган.

Қадимги Хоразм ҳудудидан сув сероб бўлгани сабабли чорвачилик ва деҳқончилик яхши ривожланган. Бу одамларнинг ўтқоқлашувига шароит яратган. Ўз навбатида, бу ҳунармандчилик тараққиётига ҳам катта туртки берган. Бу каби кўплаб тарихий маълумотлар юртимизда илк тамаддун пайдо бўлганини кўрсатади.

ОЛИС ЎТМИШ ЁҒДУСИ

Ер юзидеги Атлантлардан кейинги ҳаёт милоддан 11-12 минг йил аввал бошланганини эътиборга олсак, ҳозирги Орол денгизи соҳилларидаги тараққиёт тарихи ҳам 10-12 минг йилга тенг дейишга асос етарли. Манбаларда ёзилишича, илгари бу ерда кельтлар, скифлар, сарматлар, ҳетлар, гиксослар, порсолар, ҳиндийлар, готлар, галлар, шумерлар, оссурлар, дорийлар, хаммитлар, семитлар, аланлар, уарийлар, саклар, массагетлар, сўғдийлар, бактрийлар каби номлар билан аталган қавмлар яшаб ўтган.

Милоддан аввалги VI-IV асрларда Орол бўйида дастлабки қалъа ва қўрғонлар қурила бошлаган. Амударё ва Сирдарёнинг қуйи қисмидаги қалъа ва қўрғонларда милоднинг биринчи минг йиллиги охиригача ҳаёт давом этган. Ҳозирги пайтда Қизилкум, Қорақум саҳролари ва Устюрт кенгликларидеги емирилиб, тепаликка айланган саноқсиз қалъа ва қўрғонлар ўз бағрида шонли тарихимизнинг қанчадан-қанча сир-асрорларини яшириб келмоқда. Улар тимсолда аждодларимиз қолдирган бой маданий мерос тадқиқотларни кутиб турибди...

Самандар ИСМОИЛОВ,
мустақил тадқиқотчи

Суғондик Мустафо Нуротой

Бадиалар

Бадиият — муаллиф-у мусаннифнинг тафаккурида борини изҳор этувчи кўнгил дафтери. Ёзувчи эшитгани, кўргани ва ўқиганларини ростлаб, мушоҳада билан кўнгил элагидан ўтказиб, баёни кимгадир сабоқ бўлишидан умидланади. Айрим воқеликларга нисбатан тўғилган мулоҳазалар кимгадир жумбоқ бўлиши эҳтимолидан холи эмаслигини ҳам унутмайди. Бинобарин, «Гар ҳаёт инсонга бермаса таълим, унга ўргатолмас ҳеч бир муаллим» деганларидек, маъқул ёки рад ҳар кимнинг ихтиёрига ҳавола этилади:

камина ҳам тафаккур этганимча ёздим, сиз — муҳтарам ўқувчи идрокингизга яраша баҳо берасиз.

Бир оғиз иқдорим шуки, эътиборингизга ҳавола этаётган тадқиқотлар тўғрисида асосида битилган иншо ва баёнлар кўнгил ишимдир. Уларнинг барчасида бевоқифа ёки билвосита дуо баҳраси бор. Англаш осонроқ бўлсин деб, ўтмиш ўлуғларнинг ҳаётига мурожаат қилдим. Сабаби, улар ҳақларидаги ривоятлар асрлар оша етиб келатган нодир маълумотлардир. Улкан сабоқ ва дарслардир.

Ҳайрли дуолар барокаати

СОҲИБҚИРОН ЭЪТИРОФИ

Амир Темури ҳаётида дуолар муҳим аҳамият касб этганидан кўпчилигимиз хабардормиз. Бу хусусда тарихий китоблар баробарида халқ хотира-сида муҳрланган воқеа ва ҳодисалар машҳурлашиб кетган, ҳатто афсона-лашган. Уларнинг барчасида ҳақиқат бор. Қуйидаги муҳтасар иншола-римизни ўқиб, бунга ўзингиз ҳам яна бир қарра амин бўласиз.

Соҳибқирон Амир Темури «Тузуклар»ида «...дуоғўй киши-ларни қадрладим. Улар билан хилватда суҳбат қуриб, кўнглимдаги мақсадимни айтиб, дуо тилардим. Мах-лисларда, базмларда, жанг майдонларида улардан кўп баракотлар топдим. Тўх-таминшхон билан бўлган жанеда ғаним лашкари кўп-лигидан ва менинг лашка-рим эса озлиги, очлигидан кўп азият тортган эдим. Шу пайт соҳиби дуо бўл-миш Мир Зиёвуддин Сабза-ворий бошидан салласини олди, қўлларини дуога очиб, (мен учун) Тангридан зафар тилади. Ҳали дуоси туза-май туриб, дуо таъсири кўринди (лашкарим ёғийни қочирди)».

Яна бир мисол шуки, саройим ҳа-рамидагилардан бири қаттиқ оғриб, ўлими яқинлашди. Дуоғўй сайидлар-дан ўн икки киши йиғилишиб келди-лар. Ҳар бирлари ўз умридан бир йи-лини унга бағишлади ва у соғайиб, яна ўн икки йил яшди». (65-бет) деб ёзган.

Ўз даврининг етук илм соҳиблари-дан, мақомлари билан мунавар бўл-ган Мир Сайид Барақа ҳам Соҳибқи-рон Амир Темурнинг руҳий раҳна-моси — пири бўлган. Ибн Арабшохнинг «Ажобиул мақдур» асаридан олинган бир иқтибосга кўра: «...Темури доимо салтанатда эришган жамики нарсам ва мустаҳкам маконларни фатҳ қили-шим, булар ҳаммаси Шайх Шамсуддин ал-Фохурий (Шамсиддин Қулол)нинг дуоси; шайх Зайниддин ал-Хавофий (За-йниддин Абу Бакр Тойбодий)нинг ҳим-мати ва барча баракотларим эса фақат Сайид Барақа ёрдамида бўлган», дер экан (К.Қаттаев. «Тўри Амир мақбараси ва қабр тошлари тарихи»дан, 88-бет). Васиятларига кўра, пири Сайид Ба-раканинг оёқ учига кўмилганликларида ҳам улкан маъно бор экан.

Ҳазрат Амир Темурнинг «Азиз ав-лиелар, саҳобалар мақбараларини, қут-луг қадимжоларни зиёрат этмоқни ҳам фарз, ҳам қарз деб билур эдим», таъ-кидлари юқоридаги баёнларнинг ман-

тикий давомидир. Бинобарин, бу эзгу-ликларнинг барчасидан мурод — дуо экани ҳам сир эмас.

Ўғлидан дардини олган ота

Мирзо Бобур назмиёти ички ола-мининг кўзгуси бўлса, ажаб эмас. Мисраларидаги тўғён бамисоли ҳалқа-чалардек байтни байтга, ғазални ға-залга боғлайди. Сатрдан сатрга кўчган сари аҳволдан бир баён янглиғ муно-жот бўлиб эшилади:

Кўзумнинг нурисен, кўнгулм ҳузур,
Таним хуррамлиғи, жоним сурури.
Бу мисралардан завқ майлини ах-тарган оввора бўлади. Йўқ, уни ўқир экансиз, кўз ўнгингизда тўшақда дард билан тўлғаниб ётган бемор Ҳумоюн бошида ғамли турган султон ота акс-ланади:

Дардинг ўлса, иложни нетайин?
Сенсизин тахту тожни нетайин?
Юрт дарди, тупроқ соғинчи ва ҳижрон азобларидан задал қалби яна бир оғир йўқотишдан чўчилади:

Борму эркин ҳеч нима оламда
ҳижрондин ёмон,
Ҳар неким ондин ёмонроқ йўқ,
Будур ондин ёмон.

Шунинг учун ҳам ақл қуввати ўзига-гина етди. Илож ва имкони дуога кўчиб, жони учун (фарзанд) жонини фидо ай-лашга қасд этди:

Келки, онда фуқаратингдин доғи
хирмон қолмасун,
Қолмасун ғамда кўнгул, кўнгулмда
армон қолмасун.

Ва
Ўлганим яхши бу навъ эзликдан
ар ўтса ёшим

деган сатрлари ижобатига етди. Ўқиятанингда юрагининг туб-туби-дан нимадир чирт узилиб кетгандек бўлади. Эликдан нари ёш сўрамаган шохнинг сирли олами, бу сўровга ижо-бат қалбининг ларзон этади. Қандай муножотки, ботинида сирли кашф бор? Қандай туйғуки, илдиши таваккули, та-факкурми, тасаввурми ё тасодиф!

Бу ҳам ўзи учун, ҳам нури дийдаси Ҳумоюн учун сўрал-ган «оҳ»ли дуо эди. Қазо-ю қадарнинг ҳукми эди. Ва «мендан кўрмасин, ўтдан кўрсин, сувдан кўрсин» деган раббоний ҳикмат садоси, саси эди...

Ажаб дунё, ажиб тақ-дир, шох Бобур Мирзо оғир хасталик билан ўлим тў-шағида ётган ўғли Ҳумоюн-нинг атрофида гир айла-ниб, дардин ўзига сўрагани ва дуо ижобат бўлиб, Ҳу-моюн соғайиб, Бобур вафот этгани — тарихий ҳақиқат. Ўшанда бу зот қирқ етти йил умр кўрган эди...

Тил билган киши
ҳамиша ўзгалар-
нинг ҳам қалбига
йўл топа олади.
Аксинча бўлса,
қоқилиши, су-
риниши, йиқи-
лиши мумкин. Бу
тўғрида Жалолид-
дин Румийдан
шундай масал қол-
ган.

бозордан стафил олиб еймиз.
Шу тариқа тўрт йўловчи
қанча тортишса-да, ўзаро ке-
лишолмадилар. Бир-бири-
нинг тилини тушунмагани-
дан, жанжаллашиб қолишди.

Алал-оқибат, сахий киши бер-
ган тилла тангани ҳам йўқотиб
қўйиб, пушаймон бўлишибди.
Аслида, уларнинг тўртталаси
ҳам битта нарсаси – фақат узум
олиб ейишни истаётган эди.

Алқисса, узум форсийда
ангур, араб тилида эйнаб ва
юнон тилида стафил дея ата-
лар эди. Шунинг учун ҳам ай-
тадиларки, тил билган киши
бошқаларнинг ҳам тилини
топа олади.

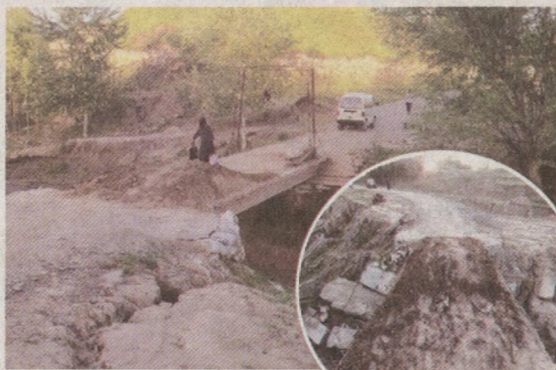
Нормурод МУСОМОВ
тайёрлади

Самарқанд
вилояти

Йўл саз бўлмаса – юриш, кўприк саз бўлмаса – ўтиш
қийин бўлади. Агар бундай қийинчиликка эътибор бе-
рилмаса, одамлар кўникади. Нарг бурса, ном қўяди –
«Сарсон кўприк» деб...

«Сарсон» кўприк қачон соз бўлади?

Самарқанд вилояти Бу-
лунғур туманидаги Эр-
ганакли қишлоғи ҳуду-
дидан ҳам оқиб ўтувчи катта
ариққа шу вақтгача ҳеч мус-
таҳкам кўприк битмади-бит-
мади-да. Сел келиши сабабли
кейинги 8 йилда кўприк уч
марта қайта таямирланди. Энг

қизиғи,
ҳар сафар халқнинг
ташаббуси ва маблағига...

Савол туғилиши мум-
кин: нега халқ ҳисобидан?
Тегишли идора ва ташки-
лотларга қилинган мурожа-

атлардан натижа бўлмагач,
одамлар нима қилсин? Ахир,
кўприкдан ўтиб, қабристонга
ҳам бориш керак-ку...

Гап шундаки, катта ариқ-
нинг ёқасида ким неча йил-
лик катта қабристон бор. Бу
қўйинди Булунғурга чега-
радош бўлган Бахмал тум-
нига қарашли бир неча қиш-
лоқларга ҳам «тегишли». Яъни,
одамлар аза ва ҳайит кунла-
рида кўприкка янада кўпроқ
эътиёж сезишади. Кўприкнинг
аҳволи эса...

Энди тушунарли бўлган-
дир, нима учун одамлар пул
йиғиб, ҳашар қилиб, кўп-
риқни таямирлашади...

Аслида, бу кўприк – Бу-
лунғур ва Бахмал қишлоқла-
рини боғлашга ва йўлни
қисқартиришга хизмат қи-
лувчи асосий восита. Афсуски,
бу кўприкнинг «пешонаси»га
села чидамли, мустаҳкам ва
замонавий бўлиш битма-
ган кўрилади. Агар тегишли
ташкilotлар бекфарқ бўл-
маса, ҳолат ўзгарар, балки...

Ҳа, айтганча, дарё-
дан кичик бўлган бу катта
ариқнинг номи – Булунғур.
Хуллас, ариқ номи бил-
ан аталувчи тумандаги ўша
«кўприк»ни кўприк қилиш
керак. Токи, халқ қийналма-
син...

Қуддусбек
НЕЪМАТОВ

Луқма

Дилбитиклар

ҚИСКА, аммо УЗОҚ суҳбатлар

ёхуд карантин сабоқлари

Мен аёлимни яхши кўриб қолдим. У кўзимга ҳар
қачонгидан бошқача кўриняпти. Унинг бошқачали-
гини илгари билмаган, сезмаган эканман. У энди
мен учун гўёки қанотсиз фаришта...

Халқ орасида «Аҳ-
моқ одам хотинини
мақтайди», деган гап
бор. Билмадим, бу гапда қан-
чалар жон бор, лекин мен аҳ-
моқ эмасман, аммо аёлимни
мақтагим келяпти. Йўқ, уни
мақтагим эмас, шунчаки, бо-
рини борица айтгим бор.

Хуллас, карантин эълон
қилиниши аниқ бўлиб қолгач,
шаҳардан кўра қишлоқ хавф-
сизроқ қолаверса, зеркиш-
майди, деган ўйда болаларни
Наврўз байрами арафасида
қишлоққа кузатдик. Хувилла-
ган ўйда иккимиз қолдик.

Карантин бўлса-да, аё-
лим ҳар кун ишга борарди.
Мен ишга чиққан кунларим
кўпича уйга жуда кеч қай-
тардим. У мени ухламасдан
кутиб ўтирарди. Унга «Ухлай-
версанг бўлмайди, эрта-
лаб яна ишга боришинг бор,
толиқиб қолсан» десам, у
маҳзун овозда «Уйкум келма-
япти...», дерди.

Сўнг уйчан қиёфада яна
бир гап айтиди: «Болала-
римни соғиндим...».

– Дадаси, ҳеч шу одамга
ўхшаб яшамабмиз-а?..

– Тушунмадим гапингни?
– Уйлаб кўрсам, ҳеч
эмин-эркин яшамаган экан-
миз. Ҳамиша уйимиздан меҳ-
мон аримаган. Турли вақтда
қанчадан-қанча қарин-
дошлар ва таниш-билиш-
ларнинг ўзлари ҳамда фар-
зандлари уйда туриб, ишини,
ўқишини битириб кетишди.

Ўзингиз ҳам «Меҳмонжон-
лардан айланай...» деган се-
риални кўриб, «Жуда ҳаётий
экан, худди бизнинг ҳаёти-
миз тасвирлангандай», де-
гандингиз.

– Тўғри, кўплар келган,
турган. Керак бўлса, бундан
кейин ҳам келади. Эшигимиз
ҳамиша очиқ. Нима, миннат
қилиясанми?

– Йўқ! Айтмоқчиманки,
курғур карантин сабаб ҳо-
зир кўпчилик уйда, оиласи
даврасида ўтирибди. Биз-чи?
Сиз ишда, мен ишда. Болалар
эса қишлоқда. Илгари ҳамма
ўқишда, ишда бўларди, фақат
кечқурун кўришардик. Бо-
зор кунлари кўпича ҳамма-
миз кун бўйи уйда бўлардик.
Лекин уй-рўзгор, иш, ўқиш
ташвишларидан ортиб, бун-
доқ соатлаб гаплашиб ўтир-
масдик...

Сиртимда индамасам ҳам,
ич-ичимдан унинг гапларини
тасдиқлар эдим. У ҳақ эди.

Бир кун кечки овқатдан
кейин у одамни жудаам ўй-
лантириб қўядиган гап айтди:
– Сиздан бир нарсани
сўрамоқчи эдим. Мен ҳам ка-
рантинга олинганларга хиз-
мат қиладиганлар сафига қў-
шилмоқчиман. Шунга нима
дейсиз?

– Эсинг жойидами, бу
хавфли-ку! Ё пулига қи-
зиқасанми?

– Хавфли бўлиши мумкин,
аммо, аввало, Худо асрасин!
Пулига умуман қизиқаётган-
ним йўқ. Билмадим, негадир
боргим келяпти.

– Балки «ихтиёрий-мажбу-
рий» жўнатишаётгандир?..

– Йўқ, ундай эмас. Айтяп-
ман-ку, боргим келяпти.

– Боргинг келмай қўяқол-
син. Хаёлингдан чиқар!

Чеккани чиқиб кетдим.
Уйланиб қолдим. Уйланиб
ётдим. Ҳеч уйку келмади.
Турли ўй-хаёллар кўршовида
қолдим. Тонга яқин шундай
хулосага келдим: Агар Аллоҳ
кўнглига солаётган бўлса, нега
мен уни йўлдан, хайрли йўл-
дан, эзгуликдан қайтаришим
керак?

Эрталаб ишга кетаётганда
унга шундай дедим:

– Майли, розиман, фақат
болалар билмасин! Хавотир
олишади.

Эътибор бердим. Унинг
руҳияти ўзгарди, юз-кўз-
ларида мамнунлик пайдо
бўлди.

Орадан тўрт-беш кун ўтиб,
қиска муддатли уз-о-оқ сўзла-
шувлар бошланди.

– Алло, яхшимисан? Тинч-
мисан? Ўзингга қара, ўзингни
эътиёт қил!

– Ўзингиз яхшимисиз? Бо-
лалар яхшими? Бир ўзингиз
қийналмаясизми? Овқат қи-
либ яепсизми ё...

– Ташвиш чекма, мен ях-
шиман. Ўзингни ўйла...

– Хавотир олманг, ҳаммаси
яхши...

Ўн тўрт куннинг ўтиши
қийин бўлди. Хавотир! Ҳадиқ!
Соғинч! Очиғи, ёлғиз ўзим
уйга «қамалиб», жуда кўп нар-
саларни ўйладим. Унинг гап-
ларини ҳам... «Қачон биз ҳам
одамга ўхшаб...».

Ниҳоят, у келди. Эътиёт
шарт – оралик масофани
сақладик. Алоҳида овқатлан-
дик. Тибиқоқ тақиб гаплаш-
дик.

У Ўртасаройда каран-
тинда сақланган 900 нафар
ҳамюртимизнинг деярли ҳам-
маси хориждан келтирилгани,
уларга барча шарт-шароит-
лар яратилгани, ҳеч қандай
муаммо бўлмаганини сўз-
лаб берди. Одамлар бемин-
нат эътибор ва ғамхўрлик
учун давлатимиз раҳбаридан,
шифокор-у ҳамширалардан,
барча-барчадан беҳад мин-
натдор бўлишибди...

Унинг яна бир гапи менга
қаттиқ таъсир қилди. «Худога
шукур, қуёшни, табиатни, гў-
заллиқни кўрадиган кун ҳам
бор экан...»

Яқинда Ҳайитда қишлоққа
бордим. Қайтишда болаларим
билан бирга келдик. Икки ой-
дан ошган экан кўришмагани-
мизга.

Энди ҳамма уйда. Аёлим
айтмоқчи, энди одамга ўхшаб
яшаймиз...

Ким нима деса, десин. Мен
аҳмоқ эмасман. Умр йўлдо-
шим яхши аёл!

Мен болаларимнинг она-
сини яхши кўраман!
Ҳа, яна бир гап: оқ халатли
нажот фаришталари. – Сиз-
ларга халқнинг меҳри баланд!
Сизларни яхши кўраман!

Алижон
АБДУРАҲМОНОВ,
«ISHONCH»

Тошкент шаҳар Ер тузиш ва кўчмас мулк (БТИ) кадастр хизмати
томонидан Юнусовд тумани, 5-мавзе 10-уй, 55-хонадон эгаси Усма-
нова Раъно Ҳакимовна номига берилган 10-02/ 5853 рақамли уй ҳуж-
жатлари йўқолгани сабабли бекор қилинади.

Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби
жамоаси мактаб ходими Баҳодир Каримовга бувиси
НАСИБА аянинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Best realtor» МЧЖ
Фаргона минтақавий
филлиали бошланғич
баҳоси босқичма-
босқич ошиб
бориш тартибиде
ўтказиладиган очик
аукцион савдоларига
таклиф этади!

Аукцион савдоларига «Водий-
нефгазчишчитаминот» МЧЖнинг
04.06.2020 йил кунги 36-сонли бу-
юртма хатига асосан, «Водийнеф-
газчишчитаминот» МЧЖ «Машвал»
ШКга тегишли, Фаргона вилояти,
Риштон тумани, «Зарарик» МФЙ,
Фаргона кўчасида жойлашган
қуйдаги кўчмас мулклар қўйил-
моқда:

1-ЛОТ. Умумий ер майдони –
143,64 кв.м., умумий қурилиш ости
майдони – 143,64 кв.м.дан ибор-
рат омборхона биноси. Бошланғич
баҳоси – 13 977 332 сўм;

2-ЛОТ. Умумий ер участкасининг
майдони – 360,00 кв.м., режа бўйи-
ча: 0012-литердаги айвон (навес) –
қурилиш ости майдони – 19,14 кв.м.,
0040-литердаги ҳовуз – қурилиш
ости майдони – 45,34 кв.м.дан ибор-
рат бино-иншоотлар. Бошланғич
баҳоси – 14 637 248 сўм.

Аукцион савдолари 2020 йил-
нинг 14 июль кунни соат 10:00да
бўлиб ўтади.

Буюртмалар расмий иш кунлари
соат 9:00дан 16:00гача қабул қили-
нади (13:00дан 14:00гача тушулик).

Буюртмаларни қабул қилиш-
нинг охири мuddати: 2020 йил 10
июль соат 17:00.

Савдога қатнашиш учун бу-
юртма билан биргаликда қуйда-
гилар тақдим этилади:

– юридик шахслар учун – давлат
рўйхатидан ўтказилганлик тўғриси-
даги гувоҳноманинг нусхаси, шу-
нингдек, тўлиқ ваколатли вакилнинг
савдога қатнашиши учун қонун ҳуж-
жатларида белгиланган тартибда
расмийлаштирилган, унинг шахсини
тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси
илова қилинган ишончнома;

– жисмоний шахслар учун – пас-
портнинг нусхаси, савдога тўлиқ ва-
колатли вакил қатнашган тақдирда,
шунингдек, қонун ҳужжатларида
белгиланган тартибда расмий-
лаштирилган, тўлиқ ваколатли ва-
килнинг шахсини тасдиқлайдиган
ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган
ишончнома;

– аукцион тўғрисидаги билди-
ришномада кўрсатилган банк хи-
собрақамига закалат тўланганини
тасдиқлайдиган тўлов ҳужжатининг
нусхаси.

Савдо ғолибига аукцион ўтказил-
ган кундан бошлаб 10 кун ичида со-
тувчи билан олди-сотиш шартнома-
сини тузиш мажбурияти юклатилади.
Талабдорлар объект бошланғич
баҳосининг 15 фоиздан кам бўл-
маган микдорда закалат пулини
савдо ташкилотчиси «Best realtor»
МЧЖнинг қуйдаги ҳисобрақа-
мига закалат келишув шартнома-
сига асосан ўтказишлари шарт:
х/р: 202008000500433601001. МФО:
00445. «Капиталбанк»нинг Тошкент
шаҳар филиали, СТИР: 303179580.
ОКОНХ:84300.

Савдо ташкилотчисининг ва
савдо ўтказиладиган манзил:
Фаргона шаҳри, Соҳибқирон Те-
мур кўчаси 45-уй, 3-қават. Телефон:
(99895)402-54-75. Электрон ман-
зил: www.emulka.uz, best.fergana@
mail.ru.

Лицензия RR-0225.

ДАРОМАД ТОПИШНИНГ ЙЎЛЛАРИ КЎП

Акциядорлик тижорат Халқ банки эса сизга энг
осон ва фойдали усулни тавсия қилади

XalqBanki

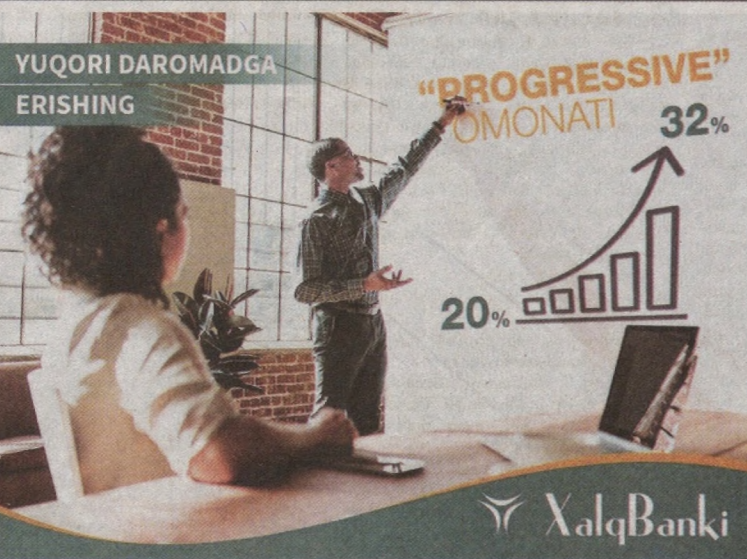
Қўлингизда ортиқча сар-
моянғиз борми? Уни қан-
дай ва қаерга ишлатишни
билмаяпсизми? Албатта,
бундай ҳолларда сиз ҳам
аксарият одамлар тан-
ланган йўл – уй-жой, ав-
томобиль ёки бошқа
мулк сотиб олмоқчисиз.
Бу ҳам тўғри танлов. Ле-
кин пул ҳаракатда бўлса,
янада фойдали. Бунда
эса сизга Халқ банкининг
омонатлари қўл келади.

Ушбу масалада биз сизга мазкур
молия муассасаси томонидан яқинда
амалга киритилган миллий валютадаги
«Progressive» омонат турини тавсия
қиламиз. Банк мутахассисларининг ай-
тишларича, ушбу омонат мижозлар
учун ҳар томонлама қўлай ва даро-
мадли экан.

Омонатга маблағлар нақд пулда
ёки пластик карточка орқали қабул қи-
линади. Омонатга ҳисобланган фоиз-
лар мижознинг хоҳишига қараб, ой-
ма-ой тўлаб берилиши мумкин. Омо-
нат мuddати эса – 24 ой.

«Progressive» миллий валютадаги
муддатли омонатига фоизли даро-
мадлар пулингизни қанча вақтга жой-
лаштиришингизга боғлиқ. Қисқа қилиб
айтганда, пулингизни банкда қанча кўп
сақласангиз, шунча кўп фойда кўрасиз.
Вақт сизнинг фойдангизга ишлайди.

Кўриниб турибдики, ма-
блағингиз банкда қанча кўп
сақланса, даромадингиз ҳам
ортиб бораверади. Бу жуда
катта қўлайлик, албатта.

Яъни:

– 12 ойгача йиллик 20 фоиз;

– 13 ойгача йиллик 21 фоиз;

– 14 ойгача йиллик 22 фоиз;

– 15 ой учун йиллик 23 фоиз;

– 16 ой учун йиллик 24 фоиз;

– 17 ой учун йиллик 25 фоиз;

– 18 ой учун йиллик 26 фоиз;

– 19 ой учун йиллик 27 фоиз;

– 20 ой учун йиллик 28 фоиз;

– 21 ой учун йиллик 29 фоиз;

– 22 ой учун йиллик 30 фоиз;

– 23 ой учун йиллик 31 фоиз;

– 24 ой учун йиллик 32 фоиз.

«Progressive» – «тобора ўсиб
борувчи», «кўпаяувчи», деган
маънони англатади. Демак,
маблағингизни Халқ банки-
нинг ушбу омонат турига қўй-

инг. Кам бўлмайсиз. Сармоян-
гизга сармоя қўшилади.

Халқ банки Ахборот хизмати
Хизматлар лицензияланган

БЎСТОНГА АЙЛАНАЁТГАН ТОШЛОҚ

Яширининг ҳолати йўқ – Тошлоқ туманининг энг олис Қалъача қишлоғидаги ишсиз, доимий даромадга эга бўлмаган хотин-қизларнинг дардини эшитиш учун шу чоққача ҳеч ким эшик тақиллатиб келмаган эди. Ишчи гуруҳи вакиллари қишлоқдаги ҳар бир оилга кириб, хотин-қизлар билан суҳбатлашди. Ҳақиқий вазиятни ўрганиб чиқди. Уларни қийнаб келаётган муаммоларни тинглади. Мулоқотларда хотин-қизларнинг энг оғрикли муаммоси ишсизлик экани аён бўлди. Ишчи гуруҳи шундан сўнг пухта режа ишлаб чиқиб, Қалъача қишлоғида Ўзбекистон касабаси уюшмалари Федерацияси ташаббуси билан хотин-қизлар бандлигини таъминлаш мақсадида 9 гектар ерда Ишлаб чиқариш кооперацияси ташкил этилди.

бўлмай, эртанги кунимиз ҳақида қайғураётган Ишчи гуруҳ мутасаддиларига миннатдорлик билдираман.

Иш излаб, сарсон бўлиб юрган Нодирахон Ҳайдарова ҳам кооперацияга аъзо бўлиб, 25 сотих ер соҳибига айланингандан хурсанд.

– Мен ҳам ловия экдим, – дейди у. – Деҳқончилик кўлимдан келарди-ю, лекин экин экишга ер йўқ эди. Кооперация ташкил этилиб, ўз еримга эга бўлдим. Шундоққина уйимизнинг ёнида ҳам иш, ҳам яхши даромад олиш имконияти пайдо бўлди. Бунинг учун хайрли ишларни бошида туриб, мен каби ишсиз аёлларнинг бандлигини таъминлаш йўлида меҳнат қилаётган инсонлар омон бўлишсин.

– Далада ишлаб, куннинг иссиғида уйга бориб келишимизга ҳолат йўқ, – дейди Зайнабхон Собирова. – Кооперация аъзолари учун янгидан қуриб, фойдаланишга топширилган замонавий дала шийпониди барча шароит яратилган.

ИШЧИ ГУРУҲ ФАОЛИЯТИ:

Қувонч келтираётган ЭЗГУ ТАШАББУС

Таъкидлаш жоизки, кооперацияга унумдор, суви жойда эмас, қараб, қаровсиз ётган ер майдони танланди. Ишчи гуруҳи раҳбарининг топшириғига асосан ташландиқ бўз ерга ишлов бериш бошланди. Дастлаб ер тошлардан тозаланиб, зироат экиш учун тайёр ҳолга келтирилди. Айтишга осон, бу ердан нақд 100 юк машинадан ортиқ тош ташиб чиқилди. Эзгу ташаббус доирасида қисқа фурсатда қараб ётган майдон кўзни қувнатадиган бўстонга айланди.

Кооперация учун ажратилган 9 гектар ер майдони қалъачалик ишсиз, эҳтиёжманд 40 нафар хотин-қизга 25 сотихдан бўлиб берилди. Иш унумдорлигини ошириш, аъзоларнинг оғирини енгил қилиш учун кооперацияга Касаба уюшмалари Федерацияси томонидан замонавий трактор ажратилди. Махсус техникалар ёрдамида қудук қазилиб, обихаёт чиқарилди. Кооперация аъзоларининг ишдан сўнг мароқли ҳордиқ чиқариши учун дала бошида ошхона, дам олиш, ювиниш хонаси ҳамда мутулаа хонасини ўз ичига олган замонавий дала шийпони бунёд этилиб, фойдаланишга топширилди.

– Мана шу бўстонга айланган майдон узок 15 йиллардан бери ташландиқ ҳолда ётган эди, – дейди «Юқориқишлоқ» МФЙ фаоли Муҳаммадсиддик Собиров. – Қараб ётган тақир ерни обод қилиш имкончилигига ҳеч ким ишонмас эди. Лекин Ишчи гуруҳнинг саъй-ҳаракати билан бу ер мўл-кўл ҳосил олиш мумкин бўлган экан майдонга айланди. Энг асосийси, қирқ нафар кам таъминланган ва ишсиз хотин-қизларимиз ишли бўлди. Улар ўзларига ажратилган экин майдонида қизил ловия парваришланмоқда. Чунки бу ернинг тупроғида дук-какли экинлар яхши ҳосил беради. Коллаверса, аҳолида экинлардан мўл ҳосил олиш бўйича катта таъриб бора.

– Шу пайтгача ишсизликдан уйда ўтирган эдим, – дейди Зарифахон Тилаволиева. – Ўз соҳам бўйича тузукроқ иш топа олмадим. Ноиложликдан кунлик ишларга чиқиб, рўзгор тебратдим. Кооперациянинг ташкил этилгани ҳаётимни буткул ўзгартириб юборди. Оилавий ҳолатимизни ўрганиб чиққан Ишчи гуруҳ менга ҳам 25 сотих ер ажратиб берди. Бу ерларда дуккакли экинлар яхши ҳосил беради. Шунинг учун яхши ниятда қизил ловия эканмиз. Уруғлар беҳато кўкарди. Экинларни парваришлагча турмуш ўрнатим ҳам кўмаклашмоқда. Ловиянинг 45 кунда пишишини инобатга олиб, иккинчи марта экинга ҳам уни қайта экмочимиз. 25 сотих майдондан бир тоннагача ҳосил олиш мумкин. Бугунги кунда бир килограмм қизил ловия бозорларда 12 минг сўмдан сотилмоқда. Демак, бир тонна ловиядан 12 миллион сўм даромад ола бўлади. Ловия ўрнига кейинчалик саримсоқпиз эканмиз, деб режа қиялгимиз. Биз қишлоқ аёлларининг тақдирига бефарқ

Ошхона, дам олиш, ювиниш, китоб мутулааси учун алоҳида хоналар мавжуд. Хоналар шинам ва ёруғ. Тушлик тайёрлаш учун кўркам ошхона ихтиёримизда. Истанглар кенг ва озода хонада телевизор кўриши мумкин. Китобхоналар учун алоҳида хона мавжуд. Бу ерда бадий китоблар талайгина. Айни пайтда мен суюкли адабимиз Абдулла Қодирийнинг «Меҳробдан чаён» асарини ўқийман. Хуллас, бу ерда яратилган шароитлар тахсинга сазовор. Бизга мана шундай шароитларни яратиб берган фидойи инсонлардан миннатдоримиз.

Албатта, бундай хайрли ташаббус эҳтиёжманд оилалар учун ҳам аини мудоаа бўлди. Шу пайтгача ишсиз юрган Сайёрахон Мелиқўзиева, Иродахон Таштемирова, Рўзихон Содикова, Оляхон Бозорбоева, Хидоятхон Муҳаммадалиева сингари кооперация аъзолари мумкин иш ўрнига эга бўлиб, оила даромадига ҳисса қўша бошлаётганидан мамнун.

540 НАФАР ХОТИН-ҚИЗ ИШЛИ

Фарғона вилоятида хотин-қизлар муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш, уларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга қаратилган манзилли чора-тадбирлар юзасидан амалга оширилган ишларга назар ташлайдиган бўлсак, бугунги кунда касабаси уюшмаларига ажратилган маблағлар ҳисобидан 6 та лойиҳанинг ҳаётга татбиқ этилиши натижасида 540 нафар хотин-қизнинг бандлиги таъминланди. Масалан, Тошлоқ туманидаги «Тошлоқ саховат сервис» ва «Шаҳзода-хон саховат инвест» хусусий корхонасида Федерация ҳисобидан иш кўламини янада кенгайтириш ва иш ўрнини кўпайтириш учун бир миллион сўмлик маблағ ажратилиши натижасида 200 нафар хотин-қизнинг бандлиги таъминланди.

– Ўзбекистон касабаси уюшмалари Федерацияси томонидан маблағ ажратилган, ишимиз юришиб кетди. Ўз-ўзиндан иш ўринлари сони ҳам ошди. Лойиҳа амалга ошгунга қадар корхонамизда 100 нафарга яқин хотин-қиз ишлаган бўлса, лойиҳа амалга ошгандан сўнг янги иш ўринлар сони 200 тага етди, – дейди корхона раҳбари Аъзамхон Саидхўжаев. – Мен ва келинимнинг ишга кирганимизга 20 кун бўлди, – дейди «Шаҳзода-хон саховат инвест» хусусий корхонаси ишчиси Шохистахон Зокирова. – Шу кунгача иккалаимиз ҳам ишсиз эдик. Ишсиз аёлларни ишга тақдир этганганини эшитиб, корхона раҳбарига учрашдик. Ўша куннинг ўзидаёқ биз ишга қабул қилиндик. Ҳозир бу ерда махсус кийим-бош тикилмоқда. Шу кунларда биринчи маошимизни ҳам оламиз.

Ажратилган маблағ ҳисобига иш кўламини кенгайтириш мақсадида Саодатхон Абдуллаева, Одинахон Зокирова каби ишсиз аёллар доимий иш билан банд бўлганидан мамнун.

Тошлоқ туманидаги хотин-қизларнинг ҳам хунари, ҳам ишли бўлиши учун Федерация кенгаши ҳисобидан «Аёллар ўқув маркази»га 350 миллион сўмлик маблағ ажратилган эди. Бугун лойиҳа ўзининг натижасини бера бошлади. Кундан-кунга ўқув марказида хунари эгаллаб, ишли бўлиш истагидидаги хотин-қизлар сони кўпайиб бормоқда.

– Мактабни тамомлаганимга икки ҳафта бўляпти, – дейди Мавлудхон Қодинова. – Хунари эгаллаш мақсадида ўқув марказига келдим. Ўқув марказининг бошқа марказлардан фарқи шундаки, бу ерда ўқиш бепул. Марказда назарий билимлар амалиёт билан уйғун ҳолда ўтилади. Шу боис бу хунарни тез ўзлаштиряман. Айни пайтда мустақил равишда кийимларга енг тикилган. Келгусида чеварчилиқни пухта ўзлаштириб, тикувчилик цехини очиб ниятладим.

«Seyman bahor kelajagi» хусусий кор-

хонаси ҳам Федерация ажратган 200 миллион сўмлик маблағ эвазига фаолиятини кенгайтириб, ишлаб чиқариш ҳажминини оширди. Энг асосийси, ишсиз юрган 100 нафар хотин-қизни ишли қилди.

МУРОЖААТЛАРНИНГ 63,4 ФОИЗИ ИЖОБИЙ ҲАЛ ЭТИЛДИ

Хотин-қизларнинг мурожаатларини қабул қилиш, уларга ҳар томонлама ижтимоий ёрдам бериш, муаммоларини ҳал қилиш мақсадида Ўзбекистон касабаси уюшмалари Федерациясида кун-у тун фаолият кўрсатадиган 1211 рақамли «Ишонч телефони» – «Call-center» хизмати хотин-қизларнинг муаммоларини ҳал этиш, оғирини енгил қилишга хизмат қилмоқда.

Маълум бўлишича, хотин-қизлар муаммолари бўйича «Ишонч телефони»га Фарғона вилоятидан 936 та мурожаат келиб тушган. Унинг 593 таси (63,4 фоизи) ижобий ҳал этилган. Қолган 166 та (18 фоиз) мурожаат эса қатъий назоратга олинган.

Агар ушбу мурожаатларни таҳлил қиладиган бўлсак, уларнинг 262 тасини ижтимоий, 189 тасини уй-жой, 128 таси иш, 118 та мурожаат эса карантин муносабати билан ёрдам кўрсатиш билан боғлиқ масалалар. Ҳар бир мурожаат ортда инсон тақдирини ётади. «Call-center» қа-

бул қилиб олинган мурожаатларда кўтарилган муаммоларни мутахассислар тезкорлик билан таҳлил қилиб, мутасадди идора ва ташкилотлар билан ҳамкорликда ҳал этилмоқда.

Қувалик Зухраҳон Иброҳимова тикув машинасини олишга қурби етмаётган эди. Шунда унга танишлари хотин-қизлар муаммолари бўйича «Ишонч телефони»га қўнғироқ қилишларини маслаҳат беришди.

Натижада ана шундай кўмакка муҳтож

яна бир оиланинг мушқули осон бўлиб, хонадон аъзолари мумкин даромад манбаига эга бўлди.

– Дардимни кимга айтишни билмай юргандим. Ўзбекистон касабаси уюшмалари Федерациясида кун-у тун фаолият кўрсатадиган «Ишонч телефони»га қўнғироқ қилиб, рўзгор тебратишим учун тикув машинаси зарурлигини айтдим. Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай, уйимга тикув машинасини олиб келишди. Ҳозир буюртмалар олиб, даромад ҳам топаётиман. Давлатимизнинг бу ғамхўрлигини ҳеч қачон унутмайман, – дейди Зухраҳон.

Зулфияхон Йигиталиеванинг бор даромади тикувчиликдан. Эски тикув машинасида эса ишлари «силлиқ» чиқмагани сабабли буюртмалари камайиб кетди. Янгисини олай деса, ортиқча маблағи йўқ. Унинг бу муаммоси «Ишонч телефони»га қўнғироқ қилиш орқали тезда ҳал бўлди. Бу яна бир оиланинг узок йиллик муаммолари барҳам топганидан далолатдир.

ЙИЛ ЯКУНИГА ҚАДАР 9 МИНГ 951 НАФАР

ХОТИН-ҚИЗ ИШЛИ БЎЛАДИ

Ҳозиргача Фарғона вилоятида эҳтиёжманд, кам таъминланган хотин-қизларнинг уй шароитида бандлигини таъминлаш учун 157 нафар аёл тикув машиналари, газ плитаси, кир ювиш машинаси ва печ билан таъминланди. Бундан ташқари, 1541 нафар хотин-қиз бандлик дастури орқали ишли бўлди. Мазкур дастур асосида йил якунига қадар яна 9 минг 951 нафар хотин-қизни иш билан таъминлаш кўзда тутилган.

Муҳтасар қилиб айтганда, Ўзбекистон касабаси уюшмалари Федерацияси томонидан ҳудудларда аҳоли турмуш фаро-

вонлигини янада яхшилаш, айниқса, хотин-қизлар учун янги иш ўрни яратиш борасида изчил саъй-ҳаракатлар амалга оширилмоқда.

Улар кам таъминланган, боқувчисини йўқотган оилаларни қўллаб-қувватлаш, камбағалликни қисқартириш йўлидаги эзгу мақсадларни рўйга чиқаришга хизмат қилиши билан аҳамиятлидир.

Жамшид ЭРГАШЕВ,
«ISHONCH»

МУАССИС:

ISSN 2020-5009
2007 йил 11 январда
Ўзбекистон
Матбуот ва ахборот
агентлигида
116-рақам билан
рўйхатга олинган.

«Ishonch» ва
«Ishonch-Доверие»
газеталари таҳрир ҳайъати:

Қудратилла РАФИҚОВ

(таҳрир ҳайъати раиси),

Улуғбек ЖАЛМЕНОВ,

Анвар АБДУМУХТОРОВ,

Сайфулло АҲМЕДОВ,

Акмал САИДОВ,

Равшан БЕДИЛОВ,

Қутлимурот СОБИРОВ,

Сухроб РАФИҚОВ,

Шоқосим ШОИСЛОМОВ,

Ҳамидулла ПИРИМКУЛОВ,

Нодира КАРИМОВА,

Анвар ҚУЛМУРОДОВ,

(Бош муҳаррирнинг
биринчи ўринбосари),

Темур МАМАЖОНОВ,

(Бош муҳаррир ўринбосари –
«Ishonch-Доверие» бўйича),

Меҳриддин ШУКУРОВ,

(Масъул котиб – «Ishonch»),

Валентина МАРЦЕНЯК

(Масъул котиб –
«Ishonch-Доверие»)

Бош муҳаррир
Ҳусан ЭРМАТОВ

Бўлимлар:

Касаба уюшмалари ҳаёти –

(71) 256-64-69

Хўқўқ ва халқаро ҳаёт –

(71) 256-52-89

Миллий-маънавий

кадриятлар ва спорт –

(71) 256-82-79

Хатлар ва муҳбирлар

билан ишлаш –

(71) 256-85-43

Маркетинг ва обуна –

(71) 256-87-73

www.ishonch.uz

сайти орқали Ўзбекистон

Республикаси

Президенти фармон

ва қарорлари, энг сўнгги

янгиликлар, таҳлилий,

танқидий мақолалар,

хабарларнинг тўлиқ матни

билан танишишингиз

мумкин.

Ҳудудлардаги муҳбирлар:

Қорақалпоғистон

Республикаси – (+998-99) 889-90-22

Андижон вилояти – (+998-99) 889-90-23

Бухоро вилояти – (+998-99) 889-90-31

Жиззах вилояти – (+998-99) 889-90-34

Наманган вилояти – (+998-99) 889-90-02

Навоий вилояти – (+998-99) 889-90-28

Тошкент вилояти – (+998-99) 889-98-44

Самарқанд вилояти – (+998-99) 889-90-26

Сурхондарё вилояти – (+998-99) 889-98-55

Сурхондарё вилояти – (+998-99) 889-90-32

Фарғона вилояти – (+998-99) 889-90-24

Хоразм вилояти – (+998-99) 889-98-01

Қашқадарё вилояти – (+998-99) 889-90-27

«Ishonch»дан олинган маълумотларда
манба сифатида газета номи
кўрсатилиши шарт.

Муаллифлар фикри таҳририят
нўқтан назаридан
фарқлангани мумкин.

Навбатчи муҳаррир:

Ж.Наханов,

Х.Норбоев

Саҳифаловчи:

Ҳ. Абдулқалилов

Босишга топшириш вақти – 22:35
Топширилди – 04:45

Газета офсет усулида,
А-2 форматда босилди.
Ҳажми 4 босма табоқ.

Буюртма Ғ – 617.

30062 нускада босилди.

Нашр кўрсаткичи: 133

1 2 3 4 5 6

Манзилимиз:

100165, Тошкент шаҳри,

Бухоро кўчаси, 24-уй.

E-mail: xatlar@ishonch-doverie.uz

Газета ҳафтанинг сешанба, пайшанба
ва шанба кунлари чиқади.
Газета «Ishonch»нинг компьютер
марказида терилди ва саҳифаланди.

«Sharq» наشريёт-матбаа акциядорлик
компанияси босмахонасида chop этилди.

Корхона манзили:

Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Таҳририят ҳисобрақами:

2021 0000 0004 3052 7001,

АТИБ «Ipoteka bank»

Яшнобод филиали,

банк коди: 00959,

СТИР: 201133889,

ОКЗД: 58130

